

Ryan Blij

S1008751

Bachelor thesis Geografie, planologie & milieu

Radboud Universiteit Nijmegen

Begeleider: Prof. Dr. Henk van Houtum

Augustus 2022

REISONGELIJKHEID IN KAART GEBRACHT

Een visualisatie van de
ongelijkheid in visascores

Samenvatting

In dit onderzoek wordt ingegaan op de ongelijkheid in reismogelijkheden van verschillende landen op de wereld. Het paspoort dat men heeft is deels bepalend voor hoe vrij men is om over de wereld te reizen. De ongelijkheid ontstaat door verschillen in toegankelijkheid. Visaregels zijn verschillend voor landen. Met het ene paspoort kan men naar meer landen reizen zonder visumbeperkingen dan met een ander paspoort. Dit onderzoek heeft zich erop gericht om deze ongelijkheid in kaart te brengen.

Door te kijken naar al bestaande kaarten over ongelijkheid in reisevrijheid is onderzocht in hoeverre er al representatie bestaat van de reisevrijheid in de cartografie. Er is vervolgens gekeken naar wat er nog kan worden toegevoegd. Hierin zijn overwegingen gemaakt om tot een bepaalde hoeveelheid informatie te komen om in kaart te brengen. Het onderzoek heeft vier voorbeelden van landen met verschillende reisevrijheid gekozen. Vervolgens zijn er kaarten gemaakt die een wereldwijd beeld van de reisevrijheid van de vier landen weergeven. Daarna is er gekeken naar de regio's van de vier landen. Dit heeft tot vier kaarten geleid die de gevolgen van de reisevrijheid in kaart brengen. Op deze kaarten is te zien wat de reisevrijheid in de praktijk tot gevolg heeft.

De wereldkaarten zijn vervolgens met elkaar vergeleken. Dit geeft een beeld van de reisevrijheid van verschillende landen op wereldwijde schaal. De regionale kaarten zijn vervolgens met elkaar vergeleken. Dit geeft een beeld van de gevolgen van de verschillen in reisevrijheid. Voor de landen met een hoge reisevrijheid leveren de visaregelingen meer reisevrijheid op door onderlinge verdragen en samenwerkingen. Voor landen met een lage reisevrijheid gelden strengere regels. De grenzen van rijke landen met veel reisevrijheid en arme landen met minder reisevrijheid zijn vaak extra verstevigd door de rijke landen. Dit heeft als gevolg dat mensen uit de armere landen gevaarlijke reizen ondernemen om op alternatieve wijze de grens over te steken.

Inhoud

Samenvatting.....	1
1. Introductie.....	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Wetenschappelijke relevantie	4
1.3 Maatschappelijke relevantie	7
1.4 Doelstelling en onderzoeksvraag	8
2. Theoretisch Kader	9
2.1 Visumregeling.....	9
2.2 Het Schengenvisum	9
2.3 Henley's Passport Index	9
2.4 Alternatief reizen.....	10
3. Methodologie	11
4. Onderzoekstrategie.....	12
5. Resultaten.....	13
5.1 Keuze landen	13
5.2 Analyse bestaande kaarten	14
5.3 Conclusie analyse	33
5.4 Mogelijke toevoegingen	36
5.5 Overwegingen counter-mapping	38
5.6 Resultaten counter-mapping.....	40
5.6.1 Nederland	40
5.6.2 Honduras	43
5.6.3 Marokko	46
5.6.4 Syrië	49
5.7 Vergelijken van de landen	51
6. Conclusie en aanbevelingen.....	56
6.1 Conclusie	56
6.2 Aanbevelingen.....	58
7. Literatuurlijst	59

1. Introductie

1.1 Aanleiding

Het land waarin iemand geboren wordt bepaald vaak de nationaliteit van een persoon. Iedere nationaliteit komt met een paspoort. Met dit paspoort kun je reizen naar het buitenland. Het verschilt echter sterk tussen landen naar hoeveel bestemmingen men kan reizen. Niet ieder paspoort geeft toegang tot hetzelfde aantal bestemmingen. De verschillen zijn soms enorm groot. Hierdoor hangt de reisevrijheid sterk af van waar men geboren wordt. Wordt men in een Europees land zoals Frankrijk geboren, dan heeft men toegang tot meer landen dan wanneer iemand in Angola geboren wordt (Henley & Partners, 2020). Wereldwijd reizen is in de praktijk wel mogelijk, maar niet altijd visumvrij. Wanneer men een visum nodig heeft om te reizen dan legt dit een blokkade op ten opzichte van visumvrij reizen. Deze blokkade zorgt voor een beperking in de mogelijkheid om vrij te reizen. Een visumverzoek moet aangevraagd worden. Een verzoek wordt lang niet altijd beantwoord met een visum (Brouwer, 2013). Vaak moet men aan veel eisen voldoen. Visumvrij reizen geeft daarentegen veel meer mogelijkheid om vrij te reizen.

Het visumvrij reizen verschilt tussen landen. In de cartografie bestaat een debat over de huidige visie op de wereld. Er bestaat kritiek op hoe men de wereld indeelt en in kaart brengt. Een van deze kritiepunten is dat de reisevrijheid vaak niet wordt weergegeven op landkaarten (van Houtum & Lacy, 2019). De grenslijnen op een kaart zijn even dik en geven een verkeert beeld weer wanneer men denkt aan de ongelijkheid in reisevrijheid. Men kan niet bepalen waar men geboren wordt, en dus wat voor een paspoort men krijgt. In dit onderzoek wordt een poging gedaan om de wereld in kaart te brengen, rekening houdend met de paspoort ongelijkheid.

1.2 Wetenschappelijke relevantie

In de huidige cartografie is er kritiek op de huidige manier waarop de wereld wordt weergegeven. Een van de dingen waarop kritiek bestaat is de territoriale val. De territoriale val wordt bekritiseerd als een conceptuele denkfout in de cartografie die ontstaat door drie aannames: 1. Staten zijn een bepaalde grootte qua territoria en hebben soevereiniteit. Dit verandert niet na verloop van tijd, maar staat vast. 2. Er bestaat een scheiding tussen binnenlands en buitenlands. Dit stelt de politieke gebieden vast door onderscheid te maken tussen alles dat buiten het gebied valt en alles dat binnen het gebied valt. 3. Het zien van de territoriale staat als een afbakening van een samenleving. De territoriale val zou volgens de kritiek tot een vastgeroest idee hebben geleid in de cartografie dat stelt dat de grenzen op een kaart bepaald zijn en niet zomaar kunnen veranderen. Dit leidt tot een vast beeld van de wereldkaart waarin landen fundamenteel zijn voor de vorming van het wereldbeeld (Agnew, 1994).

De wereld zou dankzij dit idee slecht een bepaalde weergave kennen via landkaarten. Kaarten zijn nu eenmaal beperkt in wat ze weer kunnen geven. Men kan maar een bepaalde hoeveelheid informatie op een kaart laten zien. Het maken van een kaart behoeft daarom de noodzaak tot keuze in wat er met een kaart kan worden verteld. Een versimpelde weergave van de werkelijkheid kan echter leiden tot het ontbreken van bepaalde informatie die de kaart, soms onbedoeld, een bepaalde boodschap kan geven (Monmonier, 1991). Dit laat zien dat de keuze in wat er op een kaart wordt afgebeeld qua informatie van groot belang kan zijn in welke boodschap er met de kaart verteld dient te worden.

Symbolisme speelt ook een grote rol in het overbrengen van informatie via kaarten. Symbolen kunnen universeel begrepen worden en zijn visueel handig om te gebruiken in kaarten (Monmonier, 1991). Symbolen kunnen echter ook gebruikt worden om een bepaalde boodschap in een kaart kracht bij te zetten. Een van de belangrijkste kritiepunten die gegeven worden op de territoriale val en haar gevolgen is dat door de territoriale val veel officiële kaarten lijnen kennen die grenzen op een bepaalde manier aangeven. De lijnen op een kaart zijn bedoeld om grenzen van landen aan te geven. Echter is het geval dat grenzen in werkelijkheid niet een lijn zijn. Sommige grenzen zijn duidelijk in het landschap zichtbaar, anderen niet, en niet op elke plek in het landschap is eenzelfde grenslijn even duidelijk zichtbaar. Volgens de territoriale val is een grens is een politieke afscheiding die een bepaald gebied afscheid van de rest van de wereld. Over een grens heen reizen gaat niet altijd. Er zijn regels en wetten die bepalen of mensen toegang hebben om door te reizen, of worden tegengehouden. Recente geschiedenis laat zien dat grenzen bepaalde grenzen steeds strenger bewaakt worden. Desondanks zijn de reisbewegingen die over deze grenzen heengaan juist toegenomen. De toegenomen mobiliteit zorgt voor een wereld die kleiner lijkt doordat afstanden makkelijker en in kortere tijd kunnen worden afgelegd. Hierdoor verdwijnen grenzen tot op bepaalde hoogte. Men kan mentaal, virtueel en digitaal op meerdere plaatsen tegelijk zijn. Het concept van grenzen verandert daardoor. Dit leidt tot

het idee dat grenzen op een kaart niet perse een realistische weergave lijken (van Houtum, 2012).

Dit laat dus zien dat de aannames van de territoriale val niet een realistisch beeld weergeven van hoe men de wereld ziet en ervaart. Grenzen zijn meer dan lijnen op een kaart. Desondanks kennen veel wereldkaarten hetzelfde idee van grenzen. Op de meeste politieke wereldkaarten zijn alle grenzen aangegeven met lijnen. Dezelfde dikte van lijnen. Geen verschil tussen de weergave van alle grenzen. Hiermee worden alle grenzen visueel weergegeven als gelijk en hetzelfde. Grenzen zijn in werkelijkheid echter niet iets natuurlijks. Alle bestaande landgrenzen die de lijnen op een kaart weergeven zijn door de mens gemaakt. De territoriale val stelt dat grenzen van een gebied vast liggen en dat deze altijd een vaste waarde zijn voor hoe men de wereld ziet. Het bewijs hiervoor is terug te zien op verschillende manieren, in de atlas, wereldkaarten in klaslokalen en de wereldkaarten die nieuwszenders gebruiken. Overall is het beeld van de landgrenzen en afgebakende territoria terug te zien. Dit beeld zorgt ervoor dat men de wereld op een bepaalde manier ziet, terwijl dit beeld geen rekening houdt met toegenomen transport, een groeiend aantal gemaakte reizen en de globalisering in het algemeen. Tevens negeert dit beeld de immateriële associaties die mensen met de wereld hebben. De wereldkaarten die men overal ziet laten dus een eenzijdig beeld zien waarin staten een vaste waarde hebben en een vast gebied afbakenen (van Houtum, 2012).

Ondanks dat grenzen dus als anders ervaren kunnen worden, en in de praktijk ook anders zijn dan wereldkaarten indiceren bestaat er wel een verschil op het gebied van het overgaan van deze grenzen. Mensen uit verschillende landen kunnen niet alle grenzen op dezelfde manier overgaan. Internationale afspraken tussen landen zorgen ervoor dat men afhankelijk is van het paspoort dat men heeft wanneer men over grenzen heen wil reizen. De ongelijkheid tussen paspoorten wordt versterkt door het bestaan van visa. Dit is een vorm van beperking in reismogelijkheden. Veel landen hanteren strenge eisen aan het verlenen van visa (Henley & Partners, 2020). Tussen 2017 en 2021 werden ongeveer 13% van de totale visumverzoeken geweigerd. Het aantal verzoeken dat werd geweigerd van de verzoeken gemaakt door mensen met de Syrische nationaliteit was echter veel hoger, namelijk rond de 55% (Kamerstukken II, 1678, nr. 2, 2022). Hieruit blijkt dat er grote ongelijkheid bestaat tussen het verlenen van visa.

Een van de grote kritiekpunten in het cartografisch debat is dat deze ongelijkheid niet in kaart wordt gebracht. Een ander groot kritiekpunt is de manier waarop migratie in kaart wordt gebracht (van Houtum & Lacy, 2019). Dit is te verklaren met het historische verloop dat laat zien dat bepaalde grenzen strenger zijn geworden en met de territoriale val (van Houtum, 2012).

Een van de aannames waarop de territoriale val rust is dat er duidelijk onderscheid gemaakt wordt tussen binnenlands en buitenlands. Dit komt terug in de kaarten van Frontex, een agentschap dat in opdracht van de EU werkt. Veel kaarten gemaakt door Frontex kennen

een bepaalde vorm van symboliek. Deze veelgebruikte vorm van symbolisme in kaarten zijn pijlen die migratie aangeven die richting de grenslijnen gaan. De kracht van het symbolisme komt in deze kaarten naar voren door de grootte van de pijlen en de dikte ervan te bepalen. Dikke, grote pijlen die richting de grenslijnen lopen indiceren een bepaalde boodschap. Ze duiden op een soort invasie die niet of nauwelijks tegen te houden is. De hoeveelheid migranten wordt hierdoor overdreven en de migratie als geheel wordt afgebeeld als iets negatiefs in het geheel (van Houtum, 2012). De grenslijnen scheiden de rijke Europese landen van de rest. De pijlen die de migratie weergeven duiden op een invasie van buitenaf. Door de aanname dat er enkel binnenlands en buitenlands bestaat ontstaat de scheiding die de grenslijn weergeeft op de kaart. Door de invasie die de pijlen aangeven ontstaat het beeld dat hetgeen van buiten hetgeen van binnen bedreigt. Hetgeen dat binnen is, is voor veel Europese landen echter niet enkel hun eigen staat. De EU als organisatie heeft ervoor gezorgd dat landen van de EU binnengrenzen en buitengrenzen kennen. Binnen versus buiten gaat voor de EU dus over meerdere soevereine staten. Waar minder strenge binnengrenzen zijn, zijn echter ook strengere buitengrenzen. Deze schaalvergroting van binnen versus buiten zorgt voor een toename van protectionisme door binnen om buiten ook echt buiten te houden. Er bestaat een angstbeeld dat de voordelen van minder strenge binnengrenzen gevaarlopen van buitenaf (van Houtum & Pijpers, 2007).

De territoriale val zorgt dus voor een vastgeroest wereldbeeld binnen de cartografie. Er bestaat kritiek op dit beeld, zo wordt de reisongelijkheid niet goed weergegeven en wordt migratie als enkel negatief neergezet.

Er bestaan al meerdere onderzoeken en artikelen die de reisongelijkheid onder de aandacht brengen. Sommigen geven ook een visualisatie in de vorm van een wereldkaart. In dit onderzoek wordt er gezocht naar een nieuwe manier van het in kaart brengen van dit probleem. Door de visualisatie van het probleem op een nieuwe manier in kaart te brengen en met dit onderzoek de bestaande artikelen en vooral visualisatie van de reisongelijkheid uit te breiden komt er meer aandacht in de wetenschap naar dit probleem. Door deze ongelijkheid meer bekendheid te geven kunnen er mogelijke verbeteringen toegepast worden aan het bestaande systeem en kan er een tegengeluid worden gegeven op het bestaande wereldbeeld. Wetenschappelijke argumentatie waarom dit wereldbeeld verkeert is en wat een beter wereldbeeld is kan helpen om het cartografische debat te voeren vanuit de kant die kritische is naar het huidige wereldbeeld. Hoe meer deze ongelijkheid aandacht krijgt in de wetenschappelijke wereld, hoe meer onderzoek er kan worden gedaan naar de uitbreiding van de kennis over de ongelijkheid en hoe meer dit onder de aandacht kan worden gebracht in de maatschappij als geheel zodat er mogelijk dingen kunnen verbeteren.

1.3 Maatschappelijke relevantie

Wanneer men naar de wereldkaart kijkt dan denkt men vaak niet aan de mogelijkheden om van land naar land te reizen, laat staan dat deze mogelijkheden om te reizen verbonden zijn met het paspoort dat men bezit. De grote ongelijkheid die bestaat tussen paspoorten is in zekere zin een vorm van ongelijkheid die enigszins onzichtbaar is voor veel mensen. Zeker in de rijkere landen is dit een probleem dat niet echt bestaat onder mensen. De paspoorten van inwoners van rijke landen bieden vaak grote toegankelijkheid tot de rest van de wereld. In armere landen is dit vaak een ander verhaal. Inwoners kunnen daar niet naar evenveel landen reizen zonder visum (Henley & Partners, 2020). Voor hun is de paspoort ongelijkheid dus een groter probleem. Om deze ongelijkheid beter onder de aandacht te brengen, vooral in de rijkere landen, kan dit onderzoek helpen door een bijdrage te leveren. Er bestaan verschillende onderzoeken en artikelen die dit probleem aankaarten. Echter zorgt de territoriale val ervoor dat men juist in de rijkere landen een bepaald beeld kent. In alle media, schoolkaarten en atlassen is de territoriale val terug te zien. Het feit dat Frontex, als EU agentschap onder kritiek ligt in het cartografisch debat laat zien dat juist in de rijkere landen de territoriale val van grote bijdrage is op hoe men de wereld ziet. De reisongelijkheid is onzichtbaar en de migratie wordt als negatief weergegeven (van Houtum, 2012). Een visuele representatie van de andere kant van het verhaal kan bijdragen aan meer aandacht voor dit probleem en kan zo een andere kant van het cartografisch debat laten zien. Een artikel of onderzoek van meerdere pagina's is minder toegankelijk dan een visueel beeld waar een vorm van herkenbaarheid in zit voor veel mensen. Het kost minder tijd en moeite om naar een visualisatie van het probleem te kijken dan om een lang artikel te lezen. Door op een meer toegankelijke manier de ongelijkheid aan te kaarten kan er dus op een bredere manier aandacht voor de reisongelijkheid worden gevraagd in de maatschappij. Het huidige wereldbeeld is overal terug te zien, maar de ander kant van het cartografisch debat is relatief onzichtbaar. Om dit te veranderen wordt er in dit onderzoek daarom gekeken naar hoe er via visualisatie informatie kan worden overgebracht en zo op een toegankelijke manier de andere kant van het cartografisch debat onder de aandacht te brengen.

1.4 Doelstelling en onderzoeksvraag

De ongelijkheid tussen paspoorten wordt lang niet altijd op een kaart weergegeven. De visualisering van deze ongelijkheid is het doel van dit onderzoek. In dit onderzoek wordt gekeken naar wat er al is gedaan om deze ongelijkheid weer te geven om vervolgens te kijken naar wat voor een bijdrage er nog geleverd kan worden. Dit onderzoek zal zich vooral richten op het visuele aspect, en zal daarmee dus streven naar het maken van een wereldbeeld in de vorm van een landkaart. De onderzoeksvraag is dan als volgt:

Wat is een betere visualisatie van de wereldkaart wanneer men let op de visacores?

De onderzoeksvraag richt zich dus direct op een visualisatie waarin de ongelijkheid van de reismogelijkheden tussen paspoorten beter tot uiting kan worden gebracht. De deelvragen zijn hierbij:

Welke pogingen zijn er al gedaan om de ongelijkheid in visacores onder de aandacht te brengen?

Hiermee wordt gekeken naar wat er al bestaat. Dit leidt tot de volgende deelvraag:

Wat kan er worden toegevoegd om dit probleem verder aan te kaarten?

Dit leidt tot de derde deelvraag:

Hoe ziet een dergelijke toevoeging eruit?

Waarom dit onderzoek zich sterk zal richten om een visuele toevoeging te maken.

2. Theoretisch Kader

2.1 Visumregeling

De mogelijkheid om vrij te reizen naar verschillende landen is afhankelijk van iemands paspoort. Elk apart paspoort geeft toegang tot een bepaald aantal landen. Welke landen dit zijn en hoeveel landen dit zijn is afhankelijk van het paspoort dat men bezit. Dit betekent niet dat reizen naar landen die niet onder het specifieke paspoort vallen theoretisch onmogelijk is. In dat geval kan men alleen reizen naar het land met een visum. Een visum is een toegangsbewijs dat iemand toegang geeft tot een land. Een visum wordt aangevraagd bij de ambassade of een consulaat van het land waar men naartoe wil reizen (Rijksoverheid, z.d.). Dit betekent echter niet dat een visum altijd wordt toegekend. Dit zorgt dus voor een barrière die wordt opgeworpen door de visumregelingen. Om een visum te krijgen moet men vaak aan een aantal eisen voldoen. Vaak zijn dit strenge eisen en in sommige gevallen is er sprake van een grijsgebied in een aantal eisen, zo is een van de eisen meestal of men geen gevaar vormt voor de openbare orde en veiligheid (Immigratie- en Naturalisatiedienst, z.d.), maar wie bepaalt dit? En hoe wordt dit bepaald?

2.2 Het Schengenvisum

Een Schengenvisum is een specifiek visum dat toegang geeft tot alle landen die onder het Schengenverdrag vallen. Dit betreft 26 verschillende Europese staten, België, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Italië, Letland, Liechtenstein, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, IJsland, Zweden en Zwitserland (Schengenvisum Info, 2022). Dit betekent dus dat niet alle EU landen onder het Schengenverdrag vallen. Een Schengenvisum kan aangevraagd worden in elk land dat onder het verdrag staat. Het Schengenvisum geeft toegang voor 90 dagen en is 180 dagen geldig (Rijksoverheid, z.d.). Het is een speciaal visum omdat het in tegenstelling tot andere visa toegang kan geven tot meerdere landen. Dit soort visa zijn relatief uniek in de wereld.

2.3 Henley's Passport Index

Henley's Passport Index wordt gebruikt om de reisvrijheid tussen verschillende paspoorten te meten. Het gebruikt data van 227 verschillende reisbestemmingen en 199 verschillende paspoorten. Als men met een bepaald paspoort naar een reisbestemming kan reizen zonder visa dan krijgt dit paspoort de score 1. Wanneer men wel een visum nodig heeft, maar deze bij aankomst kan krijgen, of een bezoekersvergunning, of een Electronic Travel Authorisation (ETA) dan krijgt men ook de score van 1. Hoewel dit niet hetzelfde is als visumvrij reizen telt dit toch als score onder de Passport Index. Men hoeft in deze gevallen niet vooraf aan de reisoverheidstoestemming te krijgen om de reis te maken dankzij speciale visa programma's die soms gelden. Men moet echter wel aan bepaalde voorwaarden voldoen, dit soort reistoestemmingen kunnen dus wel worden afgewezen. In de praktijk komt dit echter minder vaak voor dan wanneer men een visum vooraf moet aanvragen. Wanneer men niet

zonder visa kan reizen krijgt het score 0. Alle scores worden bij elkaar opgeteld voor de totale score. Hieruit ontstaat een ranking van alle paspoorten (Henley & Partners, 2022). Voor dit onderzoek zal gebruikt worden gemaakt van de meest recente data, dit is die van het jaar 2022. De ranking van alle paspoorten geeft een indicatie van de onderlinge verschillen in reisvrijheid in de wereld. In de ranking van 2022 zijn 112 landen meegenomen. De scores lopen van 192 als hoogste score (Japan en Singapore) tot 26 als laagste score (Afghanistan) (Henley & Partners, 2022). In dit onderzoek zal regelmatig naar Henley's Passport Index worden verwezen.

2.4 Alternatief reizen

Niet alle gemaakte reizen ter wereld verlopen via documentatie. Ongedocumenteerde immigratie betreft een manier van reizen zonder dat men in bezit is van bepaalde documenten die nodig zijn om toegang te krijgen om een bepaalde grens over te steken (van Houtum & Pijpers, 2007). Deze manier van reizen kent twee vormen, migranten en vluchtelingen. Wereldwijd zijn er meer vluchtelingen dan ooit tevoren. Een vluchteling is anders dan een migrant, een vluchteling verlaat de thuissituatie onvrijwillig (UNHCR, 2022). Reizen zonder bepaalde documenten gaat meestal via andere routes dan reizen met documentatie. De documenten die nodig zijn om toegang te krijgen om een grens over te steken zijn ontstaan door opgeworpen barrières van landen om hun grenzen strenger te maken. Wanneer men niet in het bezit is van de benodigde documentatie dan kan men niet op dezelfde manier de grens oversteken. Alternatieve routes die vluchtelingen en migranten nemen zijn vaak veel gevaarlijker dan de routes die men neemt met documentatie. Denk bijvoorbeeld aan de oversteek van de Straat van Gibraltar. Hoewel dit soort reizen door overheden als illegaal worden bestempeld en bovendien levensgevaarlijk kunnen zijn, ondernemen migranten en vluchtelingen dit soort reizen overal ter wereld. Dit soort reizen zijn het gevolg van opgeworpen barrières in de mogelijkheid om vrij te reizen. Als men geen visa nodig heeft, of eenvoudig een visa kan krijgen dan zou men niet genoodzaakt zijn om een levensgevaarlijke reis te ondernemen (Trouw, 1992). Omdat de visacores dus ook invloed hebben op de ongedocumenteerde reizen van vluchtelingen en migranten zal dit onderzoek zich ook op dit aspect van de reisongelijkheid richten.

3. Methodologie

Dit onderzoek richt zich op het visualiseren van de ongelijkheid tussen paspoorten. Om een herkenbaar visueel beeld te maken zal in dit onderzoek gezocht worden om dit probleem op een herkenbare manier weer te geven. Counter-mapping is een methode die gebruikt kan worden om dit weer te geven. Counter-mapping wordt gebruikt om een tegengeluid te geven tegen kaarten die beargumenteren dat de ongelijkheid er voor een reden is (Van Houtum & Lacy, 2019). Vaak zijn deze zeer politiek gekleurd en geven ze een enigszins gemanipuleerd beeld van de werkelijkheid weer. Op dit soort kaarten wordt data afgebeeld in een manier die een bepaald standpunt versterkt. Counter-mapping gaat tegen deze standpunten in door een vergelijkbare strategie te gebruiken. Het laat de andere kant van het verhaal zien door het visuele aspect en het herkenbare van een landkaart te gebruiken en zo een tegengeluid te vormen. In dit onderzoek wordt gekozen om een landkaart te gebruiken die in zekere zin een herkenbare wereld weergeeft. De redentatie hierachter is dat de boodschap beter overkomt op mensen wanneer ze de kaart ook kunnen herkennen.

De verschillen in reismogelijkheden zonder visa verschillen sterk tussen landen. Wanneer men naar de Henley Passport Index kijkt dan worden deze verschillen snel duidelijk (Henley & Partners, 2020). Dit onderzoek zal zich via een casestudy richten op een bepaald aantal landen. De landen zullen elk een bepaalde representativiteit hebben voor landen met een vergelijkbare ranking in Henley's Passport Index. Door de landen te vergelijken en een weergave te geven van hun wereldbeeld gelet op hun reisevrijheid wil dit onderzoek een bijdrage leveren aan de kennis en visuele weergave van de ongelijkheid tussen paspoorten.

4. Onderzoekstrategie

Om tot de gewenste resultaten te komen is het belangrijk om een aantal stappen op te stellen om dit te bereiken. De belangrijkste stappen in het onderzoeksproces zijn als volgt:

- Vergelijken van alle landen op basis van reisivrijheid (Henley's Passport Index)
- Kiezen van landen voor de case-study
- Onderzoek naar representatieve kaarten over reisivrijheid
- Dataverzameling voor counter-mapping
- Uitvoeren counter-mapping
- Vergelijken van de gekozen landen

Om de juiste landen te kiezen voor de case-study zal eerst moeten worden gekeken naar Henley's Passport Index. Er zal naar verschillende landen worden gekeken en wat hun reisivrijheid is, en of ze representatief zijn voor landen met een vergelijkbare reisivrijheid. Op deze manier kan er een zo goed mogelijke keuze worden gemaakt om de meest geschikte landen te vinden voor het uitvoeren van de case-study. Het aantal landen dat in de case-study is opgenomen is vier.

Het uitvoeren van de counter-mapping is een proces waarbij verwacht wordt dat er getest gaat worden met het idee van een nieuw wereldbeeld. Om tot een beeld te komen wat het beste bijdraagt aan het doel van dit onderzoek zal overwogen worden welke verschillende alternatieven en mogelijkheden er kunnen worden gebruikt en welke informatie er vertelt kan worden. Dit zal leiden tot een realisatie in de vorm van kaarten.

5. Resultaten

5.1 Keuze landen

In Henley's Passport Index van 2022 zijn 112 landen opgenomen. De scores lopen uiteen van 192 tot 26. Om een goede representativiteit te krijgen richt dit onderzoek zich op een viertal landen die elk een andere score hebben. Eén land dat een hoge score heeft, één met een relatief hoge score, één met een relatief lage score en één met een lage score. Het oorspronkelijke idee van vier duidelijk aangegeven categorieën wordt hierin weggelaten. Als men kijkt naar de scores dan lopen deze langzaam op. Veel landen delen dezelfde score en niet elke categorie zou even groot zijn. Zo bestaat de top 10 uit 33 landen die allemaal een score hebben van 181 of hoger (Henley & Partners, 2022). Dit maakt het lastig om de landen in te delen op basis van hun scores. Het is daarom verstandiger om de gehele index te bekijken en hieruit vier landen kiezen die elk representatief zijn voor landen met een vergelijkbare score, dan om vier duidelijke categorieën aan te duiden en hieruit landen te kiezen.

Voor het eerste land is de keuze gemaakt voor Nederland. Dit land heeft een hoge score. Met een score van 188 neemt het een gedeelde vierde plaats in (Henley & Partners, 2022). Nederland is representatief voor de landen met een hoge score. De landen met een hoge score liggen vooral in Europa en de rest van de westerse wereld. Zo maakt Nederland deel uit van zowel de EU als de Schengenlanden Rijksoverheid, z.d.). Deze landen zijn economisch sterk ontwikkeld en hebben veel vrijheid. Het zijn vaak landen die populair zijn bij migranten vanwege hun vrijheid, veiligheid en rijkdom. De landen zelf kennen relatief weinig migratie (Europese Commissie, 2021).

Voor het tweede land is de keuze gevallen op Honduras. Dit land heeft een relatief hoge score. Met een score van 133 neemt het een gedeelde 40ste plaats in (Henley & Partners, 2022). Honduras is representatief voor landen met een vergelijkbare score. De ligging in Centraal-Amerika betekent dat het land niet alleen migratie uit het land zelf kent, maar ook een doorvoer van migranten uit andere landen kent. Landen met een vergelijkbare score liggen vaak in Centraal-Amerika en Zuid-Amerika. Deze landen hebben vaak vergelijkbare kenmerken op politiek en maatschappelijk vlak. De landen zijn vaak minder economisch ontwikkeld dan de rijkere landen in Noord-Amerika. De landen hebben een relatief grote reisevrijheid. Ze kennen daarnaast ook relatief veel migratie. De migratieroute naar Noord-Amerika loopt onder andere via Honduras (De Groene Amsterdammer, 2016).

Voor het derde land is de keuze gevallen op Marokko. Dit land heeft een relatief lage score. Met een score van 64 neemt het een gedeelde 80ste plaats in (Henley & Partners, 2022). Marokko is representatief voor landen met een vergelijkbare score. De ligging in Noord-Afrika betekent dat het land net als Honduras migratie kent vanuit het land zelf, maar ook doorvoer van migranten uit andere landen kent. Landen met een vergelijkbare score liggen vaak in Afrika en Azië. Deze landen zijn minder economisch ontwikkeld dan de rijkere

landen. De reisvrijheid is vaak relatief laag. Ondanks dat kennen de landen een relatief hoge migratie. Vooral in Afrika zijn er duidelijke routes te zien die migranten en vluchtelingen nemen. Een aantal van deze routes lopen via Marokko (Trouw, 1992).

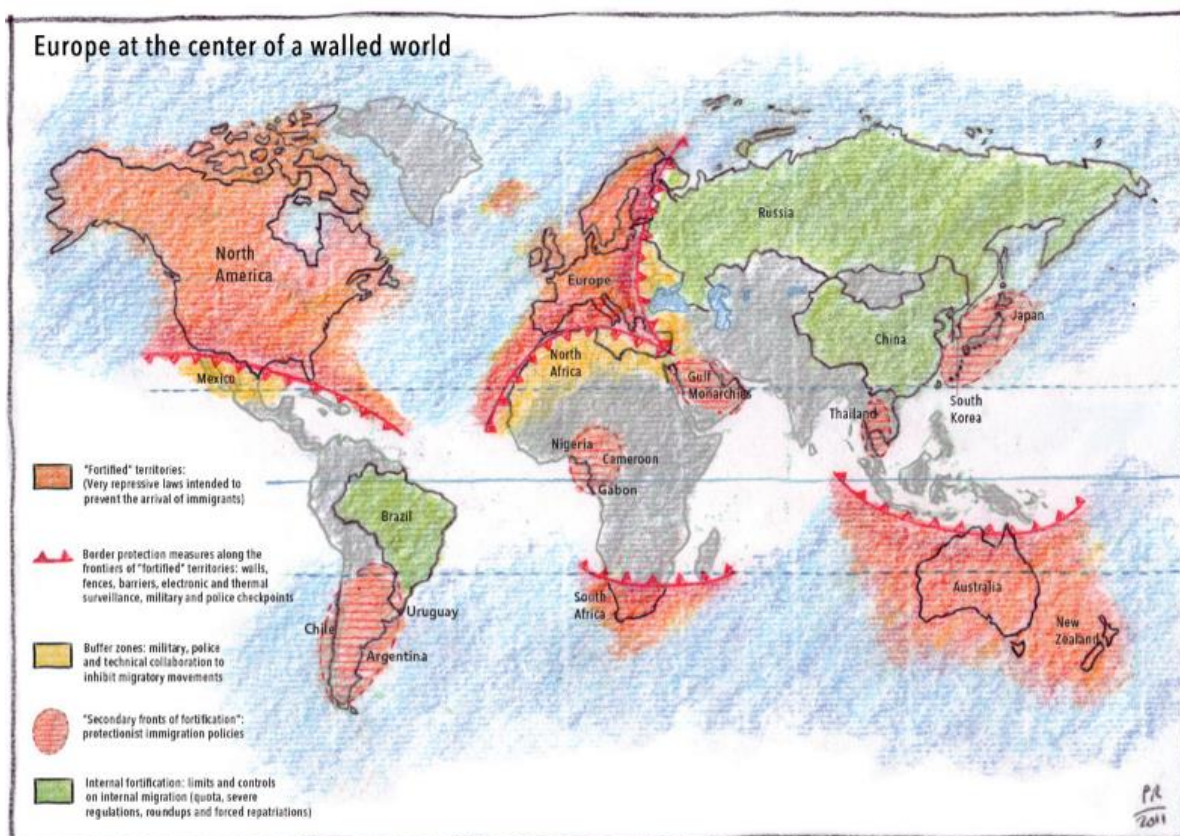
Voor het vierde land is de keuze gevallen op Syrië. Dit land heeft een lage score. Met een score van 29 neemt het een 110de plaats in (Henley & Partners, 2022). Syrië is representatief voor landen met een vergelijkbare score. De landen met een lage score liggen veelal in het Midden-Oosten en zijn vaak gekenmerkt door strenge regimes, weinig vrijheid en gewapende conflicten. Ondanks de beperkte reismogelijkheden is de migratie uit deze landen is vaak hoog. Er zijn duidelijke routes te zien die migranten en vluchtelingen nemen (UNHCR, 2022).

5.2 Analyse bestaande kaarten

Welke pogingen zijn er al gedaan om de ongelijkheid in visacores onder de aandacht te brengen?

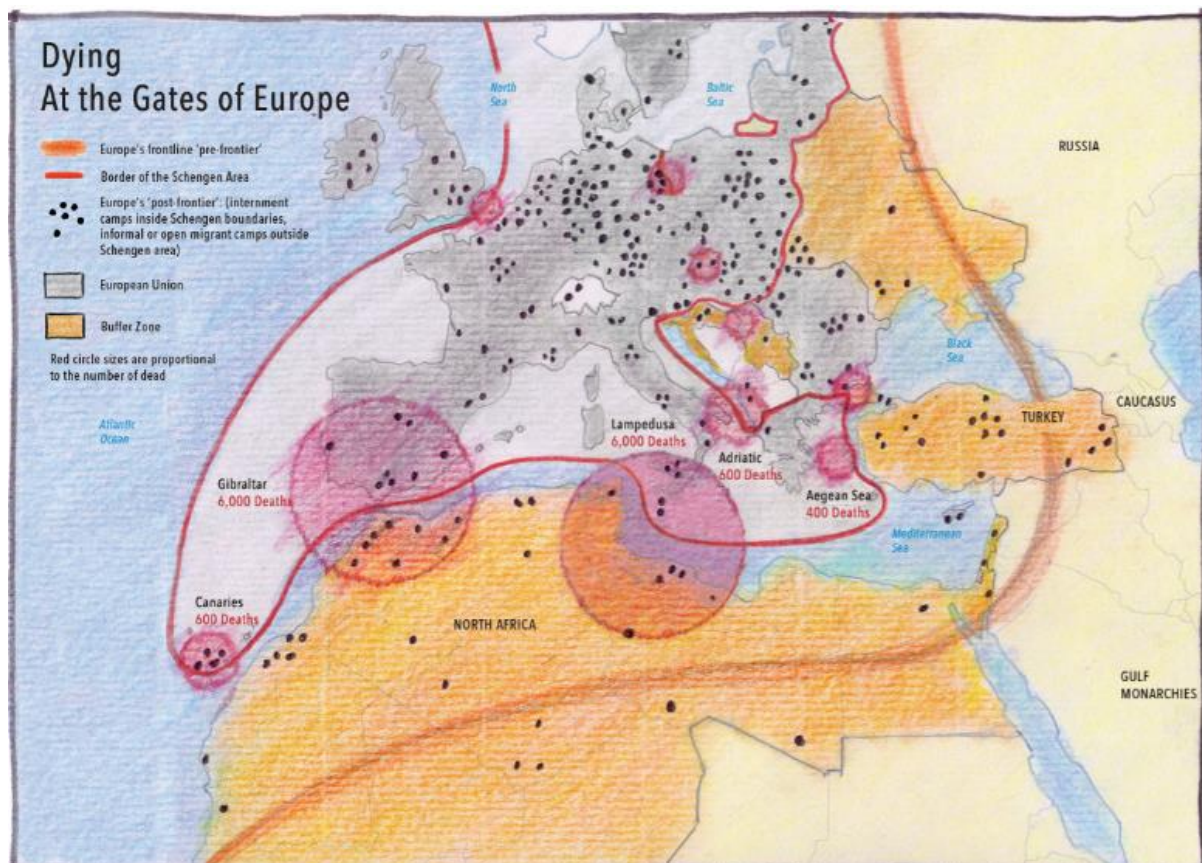
Om de eerste deelvraag te beantwoorden wordt er gekeken naar andere vormen van counter-mapping. Aan de hand van voorbeelden van kaarten over de reisbewegingen en de analyse van deze kaarten wordt de deelvraag beantwoord.

De eerste drie kaarten zijn afkomstig uit hetzelfde werk van Philippe Rekacewicz, *Mapping Europe's war on immigration*. In deze kaarten staat het reizen naar Europa centraal, meer specifiek het Schengen gebied.

Figuur 1. 'The forbidden world', Rekacewicz, 2013.

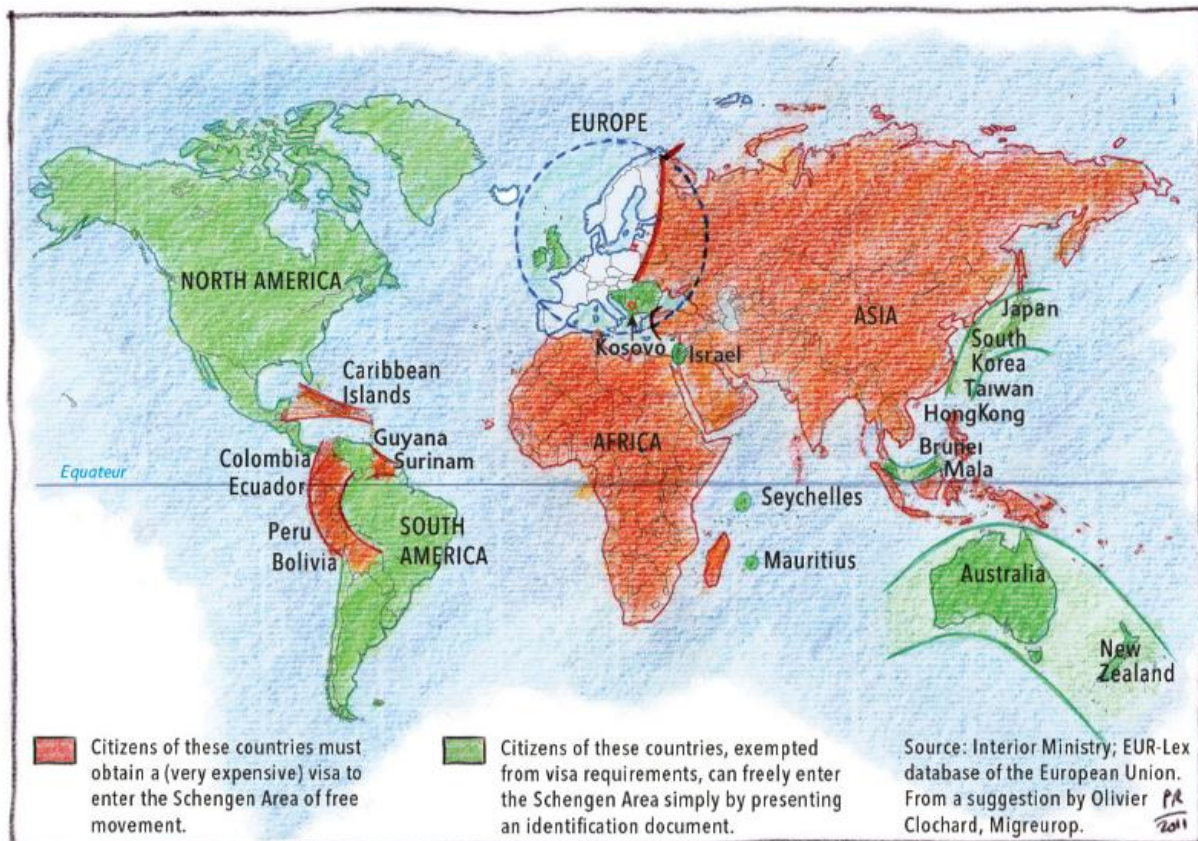
Op de eerste kaart staat de EU en het Schengengebied minder centraal. Het laat zien dat bepaalde grenzen in de wereld sterk afgesloten zijn. De rode gebieden worden aangemerkt als "Fortified" territories. Dit zijn voornamelijk de rijkere landen. De strenge grenzen worden ook aangeduid op de kaart. Op enkele plekken worden ook een soort bufferzones aangegeven. De kaart laat duidelijk een soort tweedeling zien tussen ontwikkelde en minder ontwikkelde landen. De verstevigde grenzen worden duidelijk aangegeven op de kaart. Ook het aangeven van bepaalde bufferzones helpt met het benadrukken van de verstevigde grenzen. De kaart is echter minder gedetailleerd, zo laat het zien dat de grenzen als geheel verstevigd zijn, terwijl in de praktijk er eerder bepaalde punten langs de grens zijn die extra verstevigd zijn vanwege bepaalde migratieroutes. Het laat daarnaast ook niet zien hoe de reisvrijheid tussen rijke landen en tussen arme landen zich verhoudt.

Figuur 2. 'Europe's three frontiers', Rekacewicz, 2013.

De tweede kaart stelt niet alleen het Schengengebied, maar ook de Europese Unie centraal. In tegenstelling tot de eerste kaart laat het wel bepaalde punten op de grens zien tussen het Schengengebied en de EU en de delen van de wereld die aan het Schengengebied en de EU grenzen. De bufferzones zijn wederom aangegeven, maar zijn hier meer specifiek aangeduid met de landgrenzen van de landen die de bufferzones vormen. De kaart geeft ook met zwarte stippen de vluchtelingenkampen aan. Zowel binnen als buiten de grenzen van de EU en het Schengengebied. De grote rode cirkels in de kaart geven aan hoeveel doden er zijn

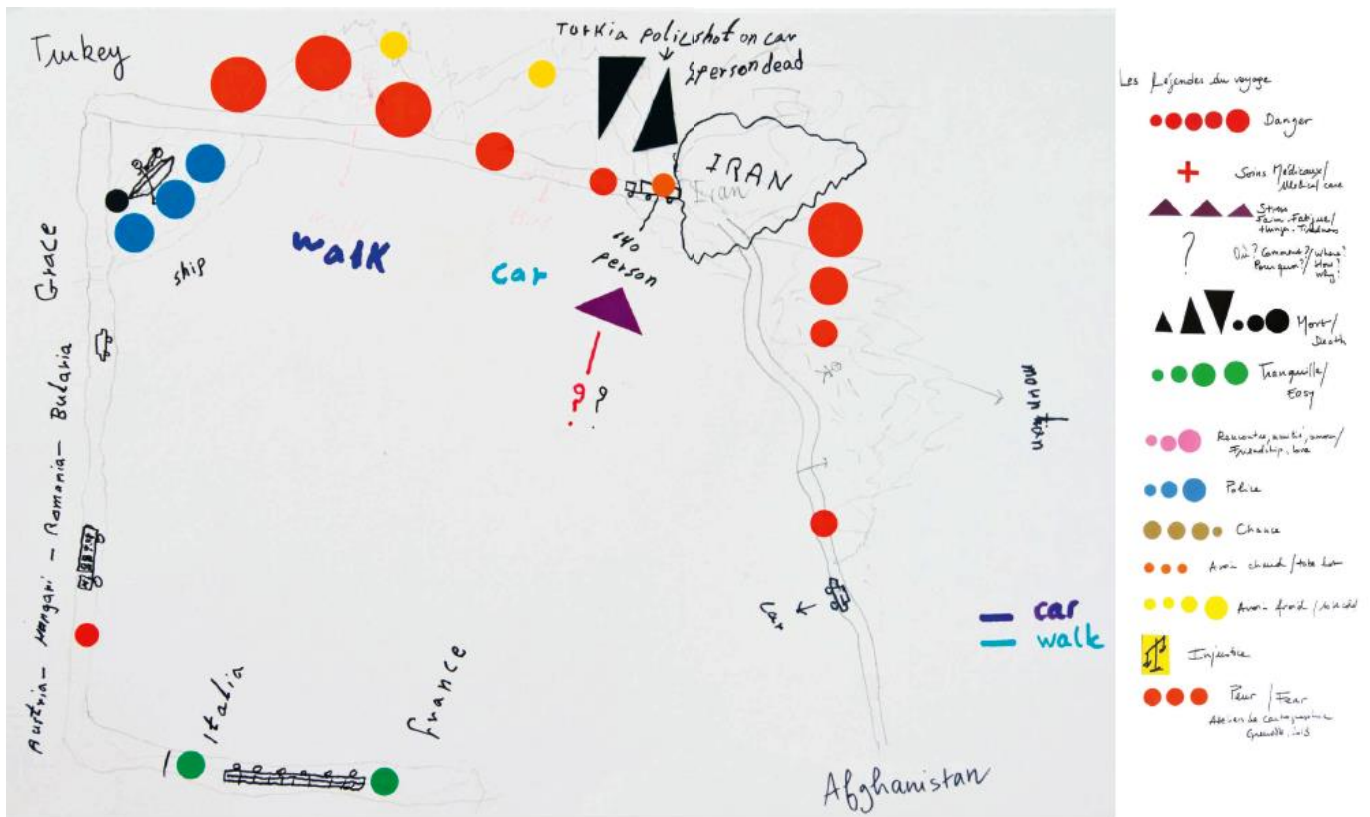
gevallen op de bepaalde grenspunten. Dit laat niet alleen de routes zien die veelal door migranten genomen worden, maar laat ook zien hoe gevaarlijk deze routes kunnen zijn. Opvallend zijn de twee rode cirkels binnen het Schengengebied/de EU, op de grens van Duitsland en Polen en op de grens van Oostenrijk en Slowakije. Dit samen met de vluchtelingenkampen geeft aan dat zelfs binnen het Schengengebied en binnen de Europese Unie bepaalde mensen niet vrij kunnen reizen tussen deze landen, terwijl dit juist een van de belangrijkste punten is waarop zowel de Europese Unie als het Schengengebied op zijn gebaseerd.

Figuur 3. 'The geography of an unwanted humanity', Rekacewicz, 2013.

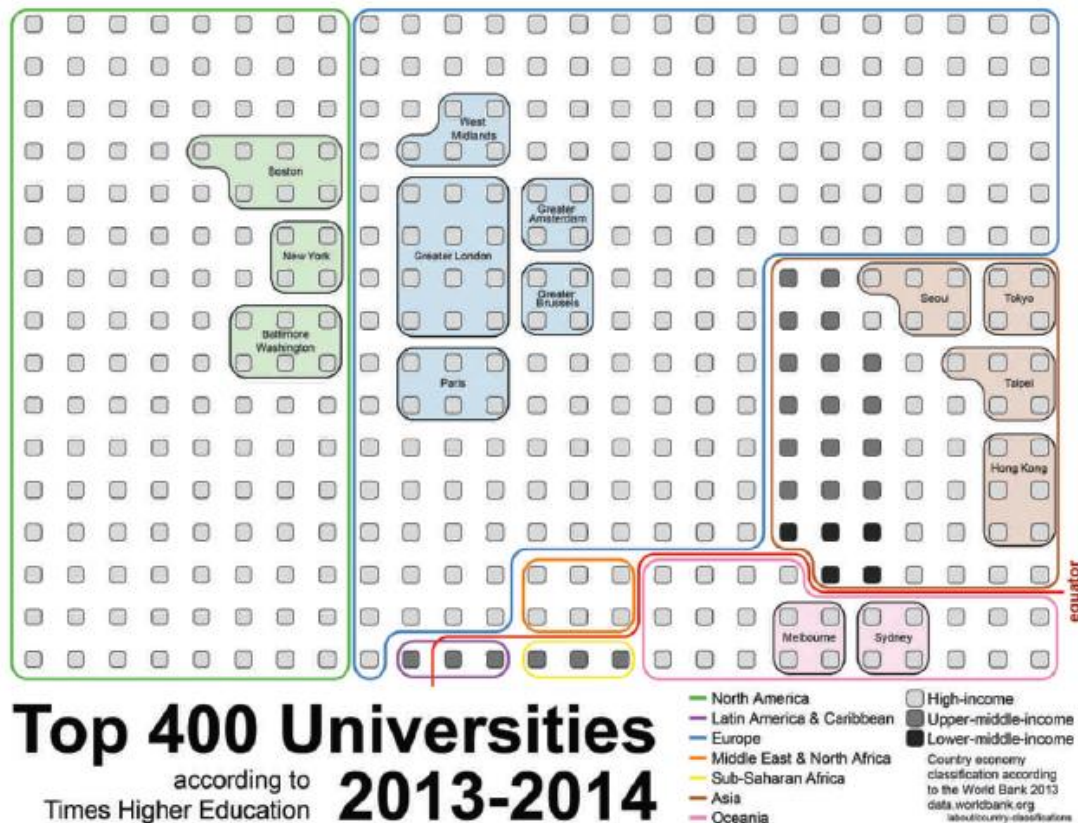
De derde kaart stelt het Schengengebied en de EU minder centraal en laat net als de eerste kaart de gehele wereld zien. Het richt zich sterker op de reismogelijkheid gebaseerd op de visacodes. Het laat zien welke landen zonder visa naar het Schengengebied kunnen reizen en welke dit niet kunnen. De kaart laat duidelijk een tweedeling zien in de wereld. De kaart richt zich echter specifiek op visa reisevrijheid naar het Schengengebied toe en gaat niet specifiek in op de reisevrijheid naar andere landen en tussen andere landen/gebieden in. Met de groene en rode kleuren wordt duidelijk de tweedeling aangegeven, maar de kaart is zeer specifiek in wat het verteld. De verstevigde grenzen worden niet duidelijker aangegeven, de kaart richt zich meer op gebieden en niet specifiek op landen zelf. Desondanks maakt het een duidelijk punt over de reismogelijkheid en reisevrijheid richting het Schengengebied.

De volgende drie kaarten zijn afkomstig uit *This is not an Atlas* van Kollektiv Orangotango+, het bestaat uit kaarten van meerdere auteurs.

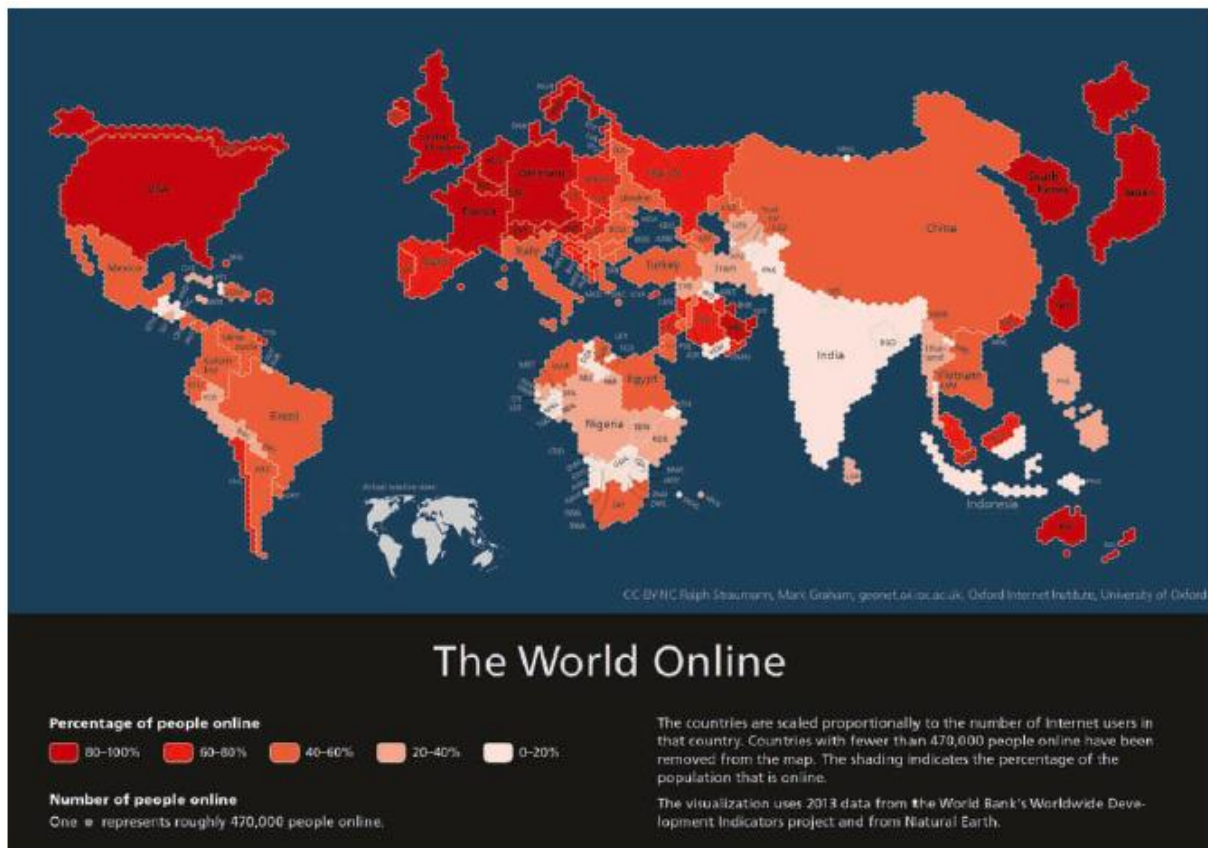
Figuur 4. 'From Afghanistan to France', H.S., 2013.

Deze kaart afkomstig uit 'This is not an Atlas' laat de route zien van een vluchteling die van Afghanistan naar Frankrijk heeft gereisd. De kaart laat geen herkenbaar wereldbeeld zien, maar juist een persoonlijke route. Het laat de route zien zonder landgrenzen aan te geven zoals traditionele kaarten laten zien. De kaart vertelt het verhaal van de reis van een individu. De legenda geeft niet zozeer materiele punten weer die locatie gebonden zijn, maar juist gebeurtenissen en gevoelens. Het laat daarmee een menselijke kant zien van de reis. Deze menselijke en individuele benadering van een reis wijkt af van het traditionele in kaart brengen van een route. Het laat de gevaren van reisbeperkingen zien zonder duidelijke landgrenzen op een kaart. Toch komt de boodschap van de reisbeperkingen en het gevaar van migratieroutes duidelijk over.

Figuur 5. 'Top 400 Universities, Graham & De Sabbata, 2013.

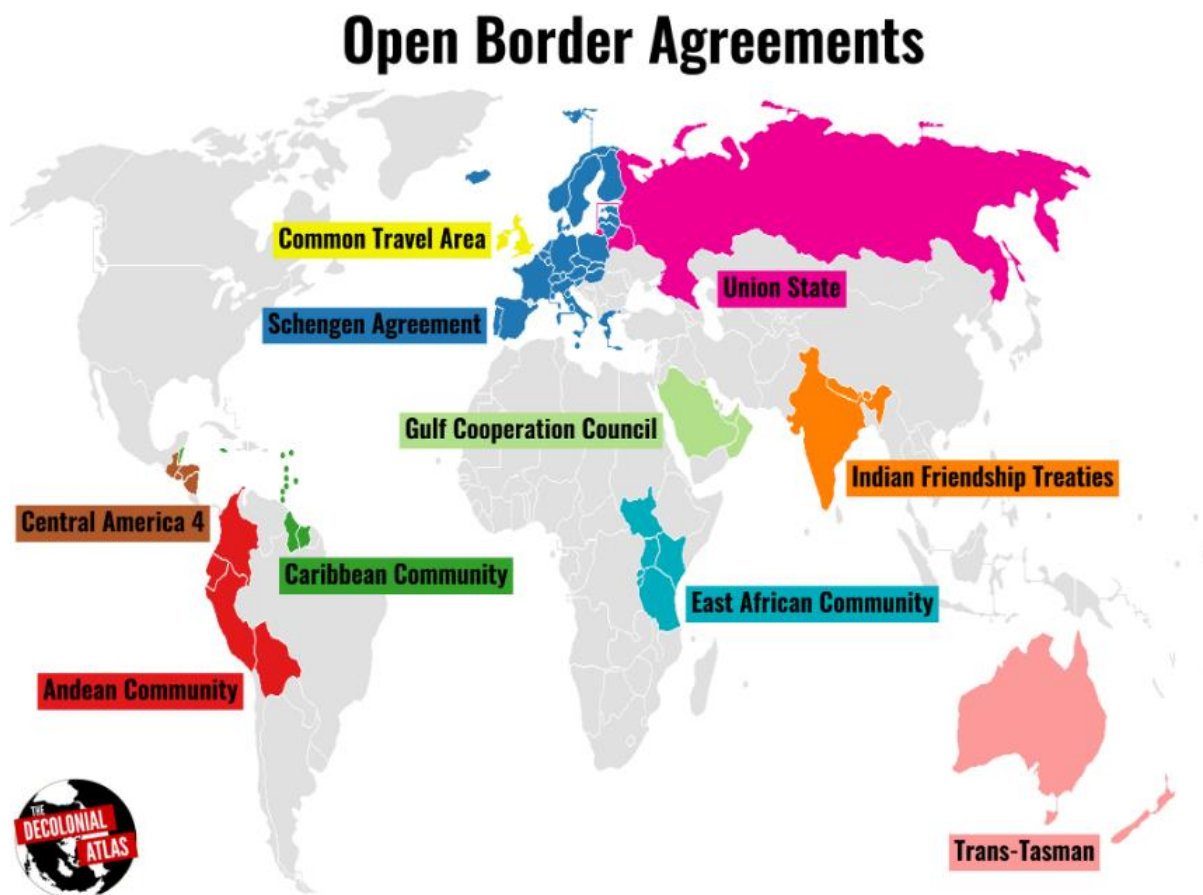
Deze kaart laat de top universiteiten in de wereld zien. Het laat zien hoe de universiteiten van de hoogste kwaliteit vooral in landen liggen die economisch sterk ontwikkeld zijn. Veel van deze universiteiten liggen in Europa en de VS. Het laat de ongelijkheid zien in onderwijs op de wereld. Op het eerste gezicht verteld de kaart weinig over reisevrijheid, maar wanneer men bedenkt dat bepaalde landen geen vrije reismogelijkheid hebben tot de landen met de universiteiten van de hoogste kwaliteit wordt het duidelijk dat het dus voor veel studenten uit bepaalde landen vrijwel onmogelijk is om onderwijs van de hoogste kwaliteit te volgen. Hoewel veel studenten in het buitenland studeren is dit dus niet even toegankelijk voor iedereen vanwege de beperkte reisevrijheid. Vanwege de ongelijke spreiding van de beste universiteiten op de wereld zijn vele mensen dus afgesloten van een bepaalde kwaliteit onderwijs. Deze kaart laat hiermee een ongelijkheid zien die ontstaat vanwege de ongelijkheid om vrij te reizen. Ondanks dat de kaart geen traditioneel wereldbeeld laat zien komt de boodschap wel duidelijk over. Net als de vorige kaart in figuur 3 bewijst het dus dat een traditioneel wereldbeeld geen noodzakelijkheid is om als kaart een bepaalde boodschap over te brengen.

Figuur 6. 'The World Online', Straumann & Graham, 2013.

Deze kaart laat een andere vorm van ongelijkheid in de wereld zien. De kaart laat zien hoe sterk men verbonden is met het internet. Het laat zien dat bepaalde landen meer internetgebruikers hebben dan andere landen. De kleurindicatie geeft echter weer in hoeverre de bevolking van een land echt is aangesloten op het internet. Het aantal gebruikers hangt sterk af van de grootte van de bevolking. Het laat duidelijk zien dat de landen met grotere bevolkingen meer gebruikers hebben. Dankzij de kleurindicatie geeft de kaart ook weer hoe groot het aandeel is in internetgebruikers van de bevolking als geheel. De kaart laat een enigszins traditioneel beeld van de wereld zien. Ondanks dat het geen ongelijkheid in reisvrijheid aangeeft laat het toch zien dat bepaalde landen zijn afgesloten van de wereld op een andere manier. Dit laat zien dat er meerdere vormen van beperking in toegang tot de rest van de wereld bestaan dan alleen de ongelijkheid in het overgaan van landgrenzen.

De volgende twee kaarten zijn afkomstig uit de 'Decolonial Atlas'. De kaarten zijn van verschillende auteurs.

Figuur 7. 'Open Border Agreements', Engel, 2022.

In deze kaart zijn verschillende internationale samenwerkingsverbanden weergegeven. Elk van deze verbanden vormen een samenwerkingsverband waarin de landen afspraken hebben gemaakt om hun grenzen deels open te stellen voor elkaar om onder andere de handel tussen de landen te bevorderen. Onder andere het Schengengebied is hier terug te zien. Het laat zien dat open grenzen tussen bepaalde landen bestaan via samenwerking van een bepaald aantal landen. Dit soort verbanden zorgt ervoor dat er meer reisvrijheid is, maar wel tussen bepaalde landen. Hoewel dit de reisvrijheid tussen de landen onder een internationaal verbond bevordert geeft het ook weer dat bepaalde landen worden buitengesloten. Dit beperkt tegelijkertijd dus ook de reisvrijheid van landen die niet onder een bepaald verbond vallen. Een bekende term die bestaat voor de EU en het

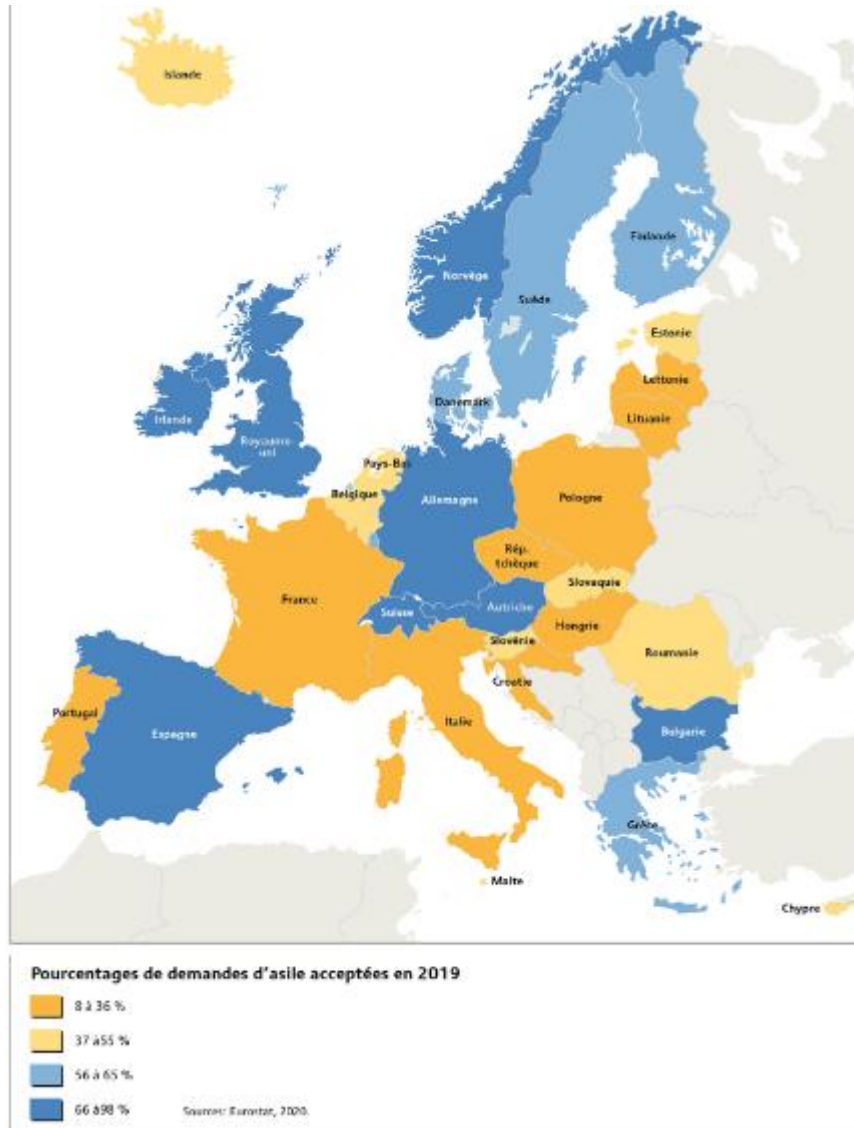
Schengengebied is 'Fort Europa', waarmee onder andere wordt bedoeld dat inwoners van bepaalde landen worden tegengehouden aan de grenzen. Dit bewijst dat samenwerkingsverbanden onderling de reisevrijheid van buitenstaanders kunnen beperken terwijl de samenwerking voor de landen binnen het verband juist wordt bevorderd.

Figuur 8. 'Trump's Immigration Ban', Melby, Migliozi and Keller, 2017.

In deze kaart uit 2017 wordt afgebeeld welke landen uit het Midden-Oosten een immigratieban zijn opgelegd onder het presidentschap van Trump. Hoewel Trump niet de huidige president van de VS is laat de kaart wel zien hoe bepaalde landen worden uitgesloten van vrij reizen naar een bepaald land. De opgelegde barrières voor vrij reizen zijn in dit geval specifiek gericht op bepaalde landen uit een bepaalde regio van de wereld. Een aantal van deze landen hebben al een relatief lage visacore (Henley & Partners, 2022). Dit soort immigratiebeleid zorgt ervoor dat de reisevrijheid nog verder beperkt wordt. De kaart laat dus zien dat bepaalde regio's soms zeer sterk kunnen worden buitengesloten. De immigratieban betekent niet dat mensen uit de desbetreffende landen een visa nodig hebben om naar de VS te reizen, maar dat ze dit helemaal niet kunnen. Dit laat zien dat er nog een ongelijkheid bestaat tussen alle landen die al een visa nodig hebben. Naast de barrières van de visa kunnen er dus nog meer barrières worden opgeworpen om reismogelijkheden nog verder te beperken.

De volgende kaarten zijn afkomstig uit hetzelfde artikel van Rekacewicz & Rosset.

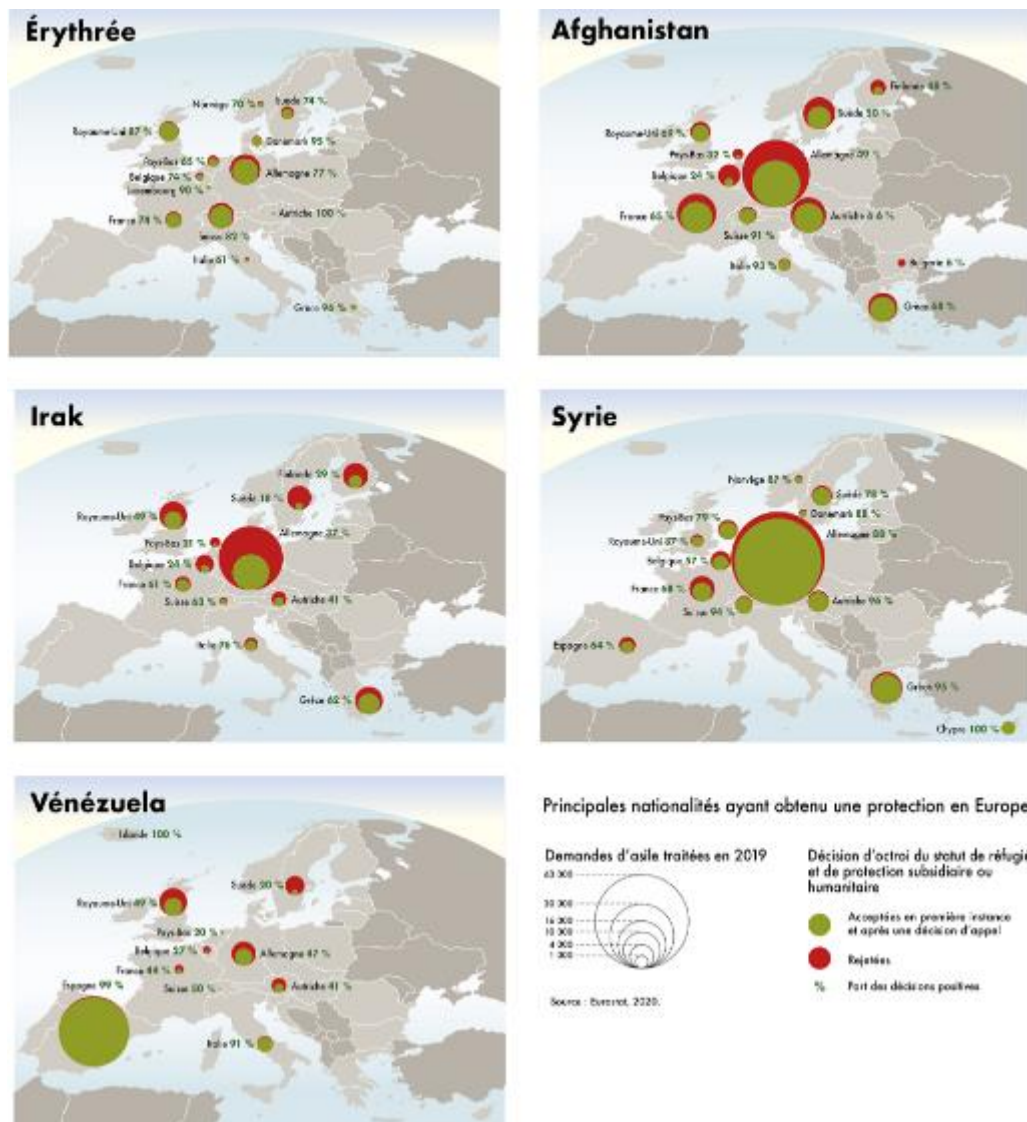

Figuur 9. 'Aandeel asielaanvragen geaccepteerd in 2019', Rekacewicz & Rosset, 2021.

In deze kaart is te zien hoeveel asielaanvragen er percentueel gezien werden geaccepteerd in de landen van de Schengenzone in 2019. Hoewel het Schengengebied ervoor zorgt dat men vrij kan reizen tussen deze landen in en er het Schengenvisa bestaat dat toegang geeft tot alle Schengenlanden laat deze kaart dus zien dat er grote verschillen bestaan tussen landen binnen het Schengengebied wanneer het aankomt op het accepteren van asielaanvragen. Deze kaart laat dus zien dat het verschilt hoe moeilijk het is om bepaalde landen binnen te komen, en dat er grote verschillen bestaan tussen landen in.

Er bestaan ook verschillen tussen de landen waar de asielaanvragen vandaan komen. Het land van herkomst kan bepalend zijn hoe groot de kans is op succes bij het aanvragen van

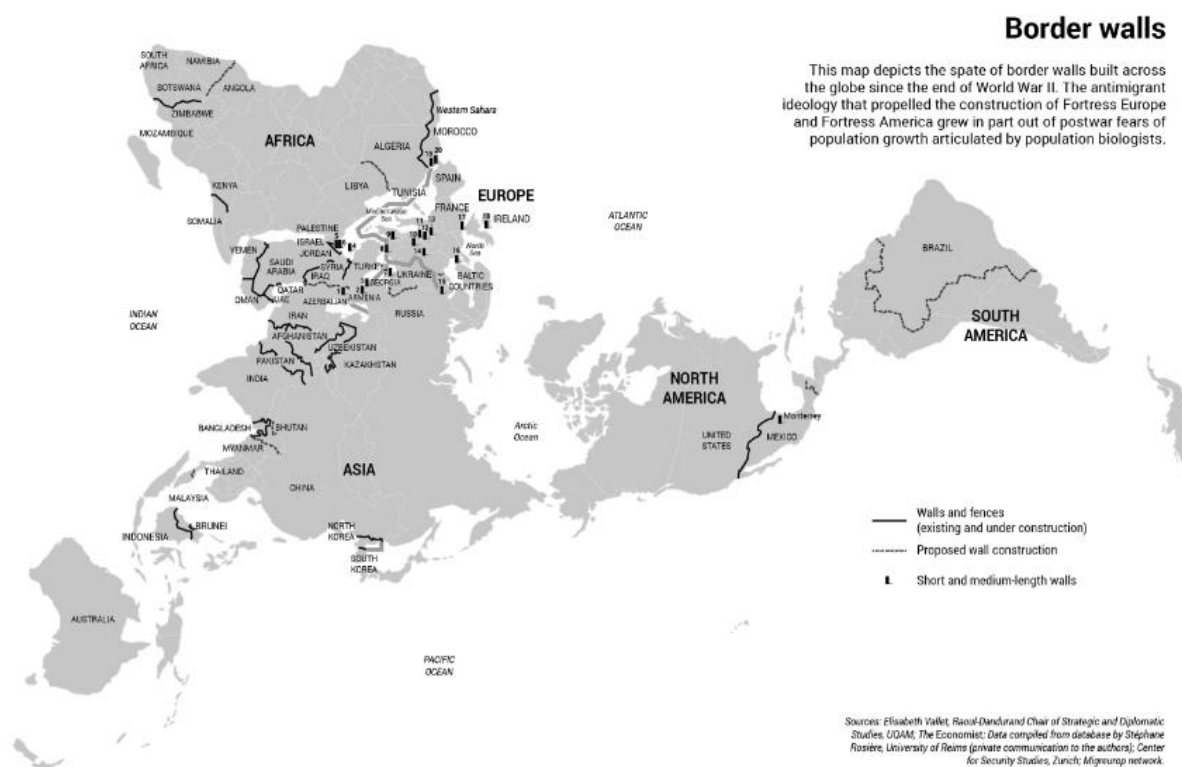
asiel. Niet alleen dat, maar ook per land waar de aanvragen worden gedaan verschilt het hoe groot de kans op succes is. In bepaalde landen van het Schengengebied is de kans dus groter op succes wanneer men uit een bepaald land komt dan een ander land (Rekacewicz & Rosset, 2021).

Figuur 10. 'Belangrijkste nationaliteiten die in Europa bescherming genieten', Rekacewicz & Rosset, 2021.

Op deze kaarten is te zien hoe groot de kans is op succesvol asielaanvragen in landen uit het Schengengebied wanneer men uit een bepaald land komt. Het laat zien dat er grote verschillen bestaan tussen landen van herkomst. Iemand die uit Syrië komt heeft meer kans op succesvol asielaanvragen dan iemand die uit Irak afkomstig is. De kaarten laten ook zien dat er verschil bestaat tussen de landen in het Schengengebied wanneer het aankomt op het land van herkomst. Wanneer men asiel aanvraagt vanuit Syrië is de kans groter op succes in Duitsland dan in Frankrijk, maar wanneer men uit Irak komt dan is de kans op succes bij het aanvragen van asiel groter in Frankrijk dan in Duitsland.

Zowel in figuur 9 als in figuur 10 wordt gekeken naar Europa als bestemming. De kaarten richten zich dus op het Schengengebied. Door een aantal voorbeelden te nemen van landen van waaruit men naar het Schengengebied wil reizen ontstaat een goed beeld van de ongelijkheid in reismogelijkheden tussen landen in. Vooral in figuur 10 komt de symboliek die in een kaart gebruikt kan worden sterk naar voren. De cirkel met groene en rode kleuren benadrukken de boodschap die de kaart wil overbrengen. Het benadrukt met de grote van de cirkels hoeveel asielaanvragen er binnen een bepaald land worden gedaan en benadrukt hiermee de verschillen in hoeveelheid van aanvragen tussen de landen van het Schengengebied. De kleuren van de cirkel benadrukken de verschillen in succesvolle aanvragen binnen de landen van het Schengengebied. Wanneer figuur 9 met figuur 10 vergeleken wordt, is te zien dat de symboliek van de cirkels duidelijker de verschillen op een visuele manier benadrukt dan hoe dit in figuur 9 wordt afgebeeld, terwijl beide kaarten in feite de verschillen tussen de Schengenlanden laten zien. Hieruit blijkt dus dat symboliek in een kaart sterk kan bijdragen aan de manier waarop een kaart gebruikt kan worden om op een visuele manier een boodschap over te brengen.

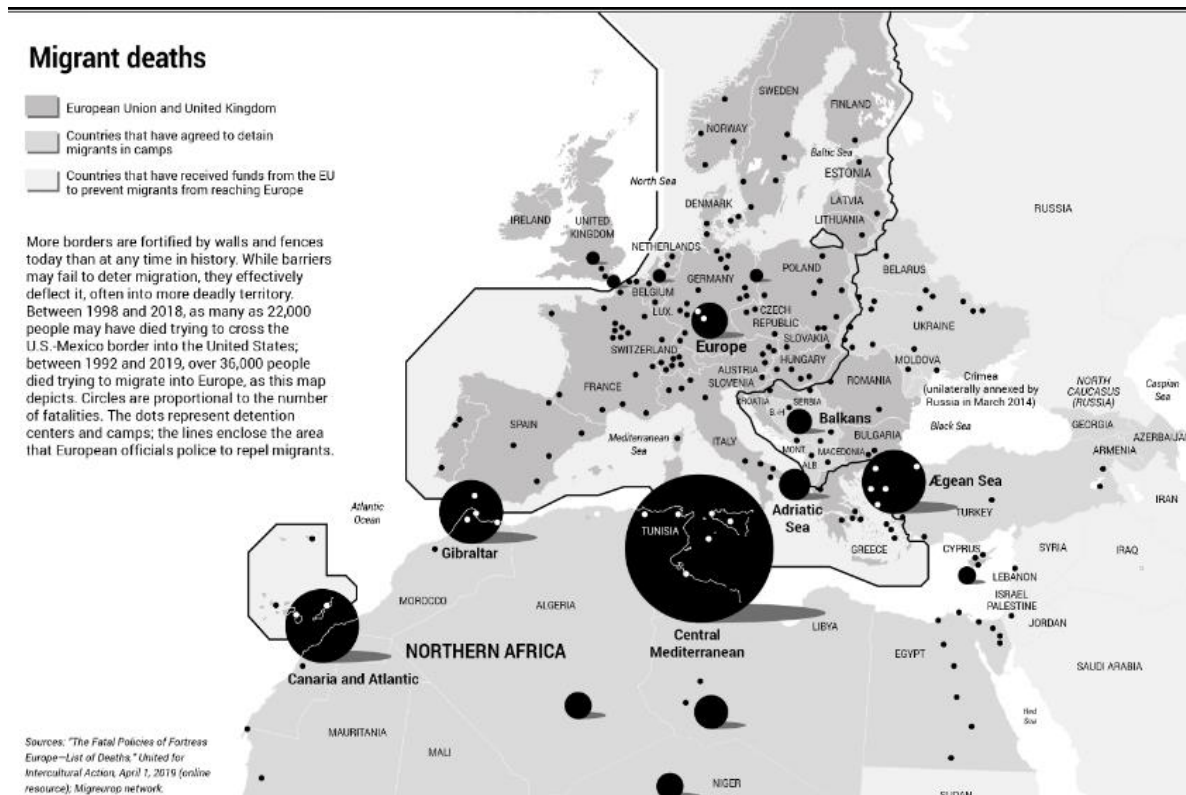

Figuur 11. 'Borderwalls', Rekacewicz & Rivière, 2020.

Deze kaart laat de versterkte grenzen zien op de wereld die ontstaan zijn na de Tweede Wereldoorlog en de geplande grensmuren. Deze kaart laat dus zien dat versterkte grensmuren niet alleen bestaan in de rijkere landen in het westen, maar ook op andere plekken op de wereld bestaan. De aangegeven grensmuren zijn allemaal even duidelijk weergegeven. De versterkte grensmuren zijn wel duidelijker aangegeven dan de andere landgrenzen op de kaart, maar onderscheiden zich niet onder elkaar op de kaart. De

kortere grensmuren zijn wel anders aangegeven. De kaart geeft hiermee bepaalde verstevigde grenzen wel anders weer, maar maakt niet duidelijk dat deze meer of minder verstevigd zijn dan andere verstevigde grenzen.

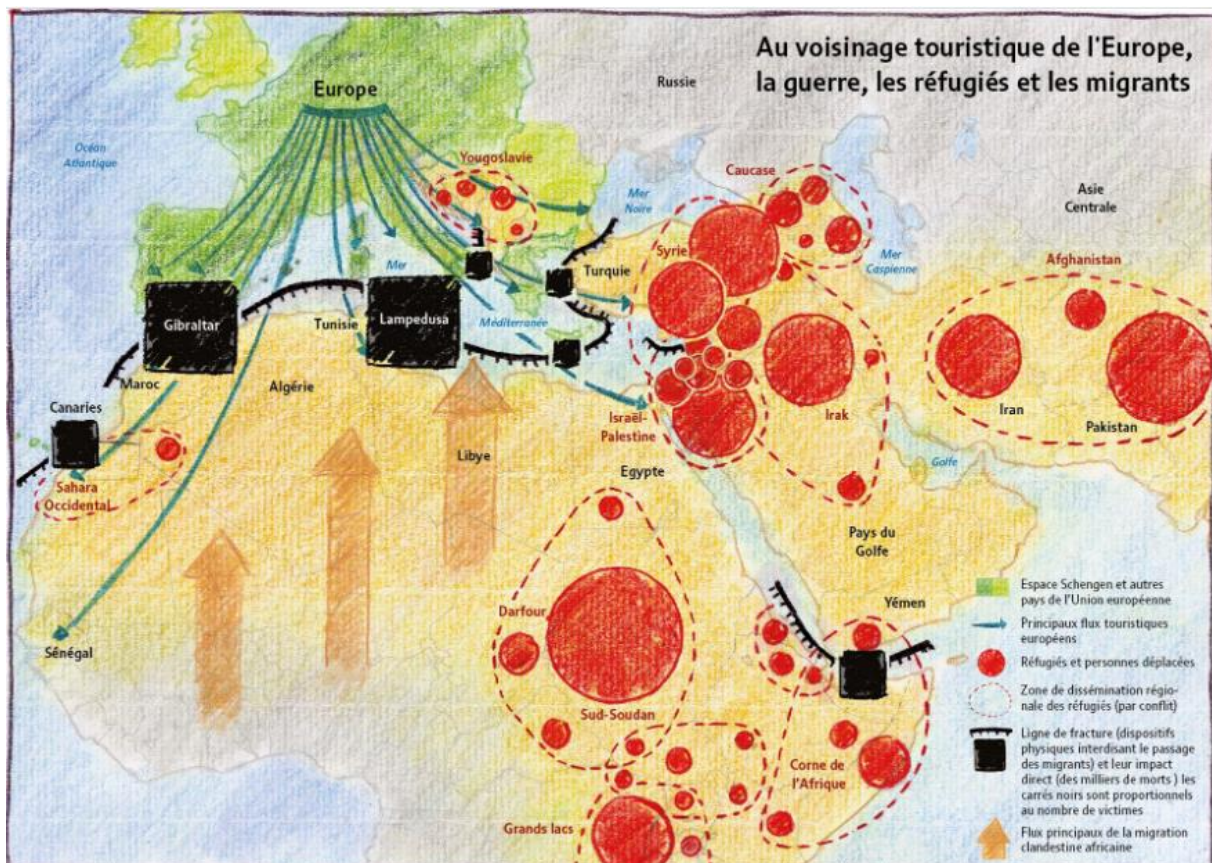
De projectie van de wereld op deze kaart laat een minder bekende manier van weergave zien. Kijkend naar de kaart heeft men wellicht de neiging om het hoofd te draaien om bepaalde delen van de kaart duidelijker te bekijken. De manier waarop de wereld geprojecteerd wordt kan verschillen. De gebruikelijke manier die men in Europa kent waarop Europa centraal staat is niet de enige manier waarop de wereld kan worden afgebeeld. De manier waarop de wereld wordt afgebeeld verschilt per projectie. Voor een herkenbaar wereldbeeld verschilt het dus wie het is die naar de kaart kijkt. Of de kaart een herkenbaar 'standaard' beeld van de wereld geeft hangt af van wat de persoon gewend is. In Europa is men de projectie gewent waarin Europa centraal in de kaart ligt, maar in Azië en Australië kent men eerder een projectie zoals in figuur 11 waarin Azië en Australië meer centraal op de kaart liggen. Figuur 11 geeft geen horizontale projectie weer waarin de continenten naast elkaar zijn afgebeeld, maar probeert juist de globe meer weer te geven door de continenten meer in een cirkel af te beelden. Hoewel deze projectie misschien een interessante manier is als alternatieve vormgeving van de wereld op een plat vlak kan een andere projectie die men niet gewend is wel afleiden aan de boodschap die de kaart probeert over te brengen op het gebied van de verstevigde grensmuren.

Figuur 12. 'Migrant deaths', Rekacewicz & Rivière, 2020.

Deze kaart richt zich op het weergeven van de verstevigde grenzen van de EU, en de soms dodelijke gevolgen voor migranten. In de kaart is een duidelijke omkadering te zien rondom de EU. Alle zwarte stippen zijn vluchtelingenkampen waar de migranten worden vastgehouden. De zwarte cirkels laten de routes zien waarop de meeste sterfgevallen zijn te betreuren. Hoe groter de zwarte cirkel hoe meer sterfgevallen er zijn op de route. De kaart laat ook zien dat de EU hulp krijgt van andere landen bij het tegenhouden van migranten. Sommige landen krijgen zelfs financiering van de EU om de migranten tegen te houden.

De symboliek van de grote zwarte cirkels in de kaart benadrukt de boodschap die de kaart probeert te vertellen. De omkadering van de EU benadrukt de verstevigde grenzen met een dikke lijn. De kleuren van de landen van de EU en de landen die migranten tegenhouden en de landen die hiervoor financiering krijgen zijn minder duidelijk onderscheidend gemaakt op de kaart.

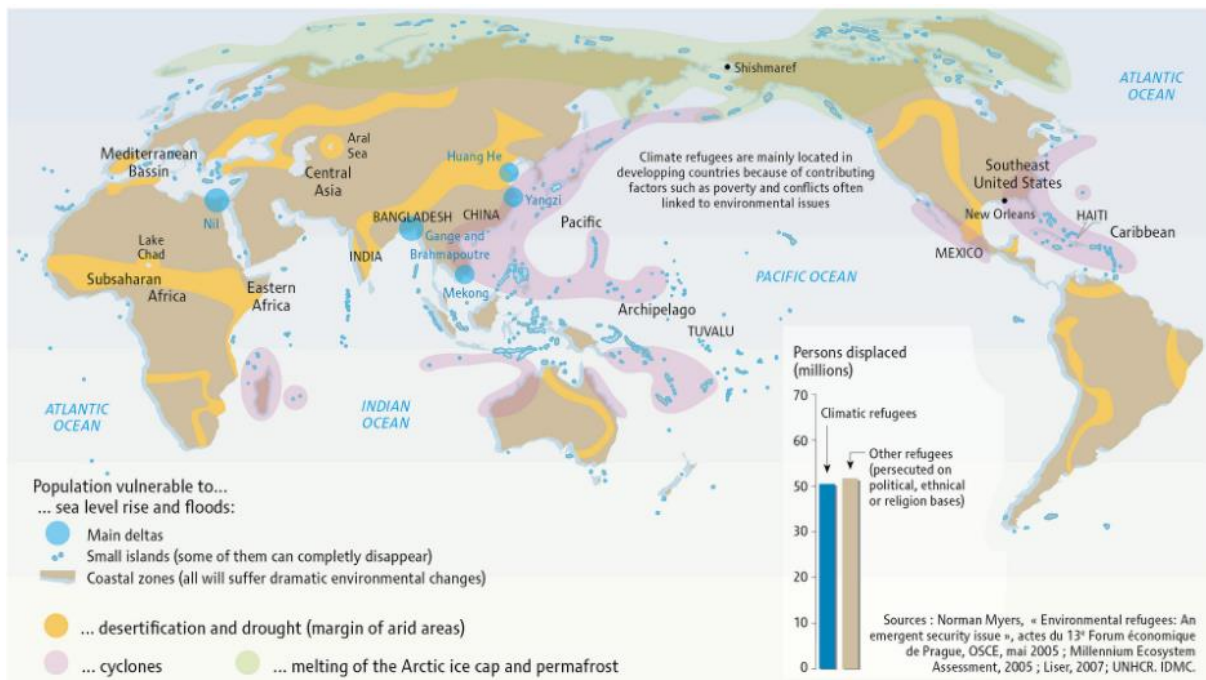

Figuur 13. 'In de toeristische wijk van Europa, oorlog, vluchtelingen en migranten', Rekacewicz, 2016.

In deze kaart is zowel de hoeveelheid vluchtelingen die naar de EU/het Schengengebied toe reizen te zien als ook de toeristische stroom van reizigers die vanuit de EU/het Schengengebied naar regio's gaan waar vluchtelingen vandaan komen.

De kaart richt zich op de EU/het Schengengebied en de delen van de wereld rondom de EU/het Schengengebied waaruit migratie naar de EU/het Schengengebied toe bestaat. De rode cirkels geven conflictgebieden aan waar vluchtelingen zich bevinden en vandaan

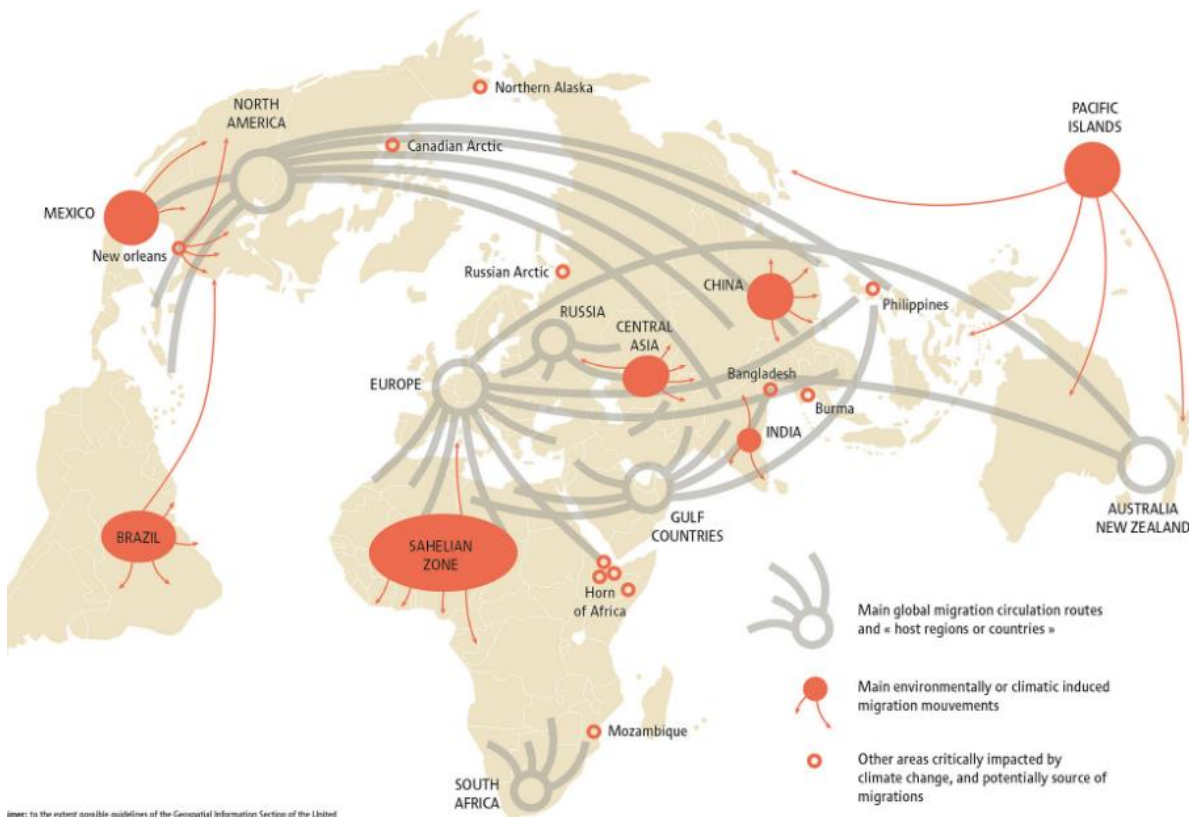
komen. De grote zwarte vierkanten laten de belangrijkste punten van de grenzen zien waar migranten en vluchtelingen de oversteek naar Europa willen maken. Dit zijn allemaal punten waarop water moet worden overgestoken. De kaart vertelt ook dat dit dodelijke routes kunnen zijn. De dikke zwarte lijn geeft de rest van de grens weer die vaak zeer lastig is om over te steken. Op de kaart zijn twee soorten pijlen te zien, de gele pijlen die de migratie vanuit Afrika naar de EU/het Schengengebied laten zien, en de blauwe pijlen die vanuit de EU/het Schengengebied komen. Met die laatste laat de kaart iets zien wat niet in de eerdere kaarten naar voren komt. Het laat zien dat Europeanen massaal vrij naar ander regio's kunnen reizen. Hiermee is in de kaart te zien hoe Europeanen wel vrij naar ander landen kunnen reizen, maar mensen uit die landen niet naar dezelfde Europese landen. Voor Europeanen bestaan er geen strenge grensmuren en gevaarlijke migratieroutes. Voor hun is reizen geen noodzaak, maar juist luxe. Hoewel deze kaart enkel de EU/het Schengengebied en de omliggende regio's laat zien, en niet de hele wereld, laat het duidelijk de tweedeling in de wereld zien tussen de rijke landen en de armere landen. De reisongelijkheid komt duidelijk naar voren alsmede de reden tot reizen.

Figuur 14. 'Milieumigraties', Rekacewicz, 2015.

In deze kaart worden de migratie en mogelijk toekomstige migratie afgebeeld die wordt aangejaagd door klimaatverandering. Wanneer men denkt aan de redenen die vluchtelingen en migranten hebben om hun thuis te verlaten dan denkt men vaak aan gewapende conflicten en onveilige situaties. Klimaatverandering is echter een steeds grotere reden voor migratie, een reden die misschien onderschat wordt. De kaart laat alle migratie op de wereld zien en de regio's van bestemming. Hoewel er niet gesproken wordt over hoe makkelijk of moeilijk men kan reizen (er staan geen grenslijnen aangegeven op de kaart) laat het wel zien dat er meerdere redenen zijn waarom men migreert of vlucht uit eigen land. Hoewel het minder met reisevrijheid te maken heeft laat het wel zien dat de gevolgen van

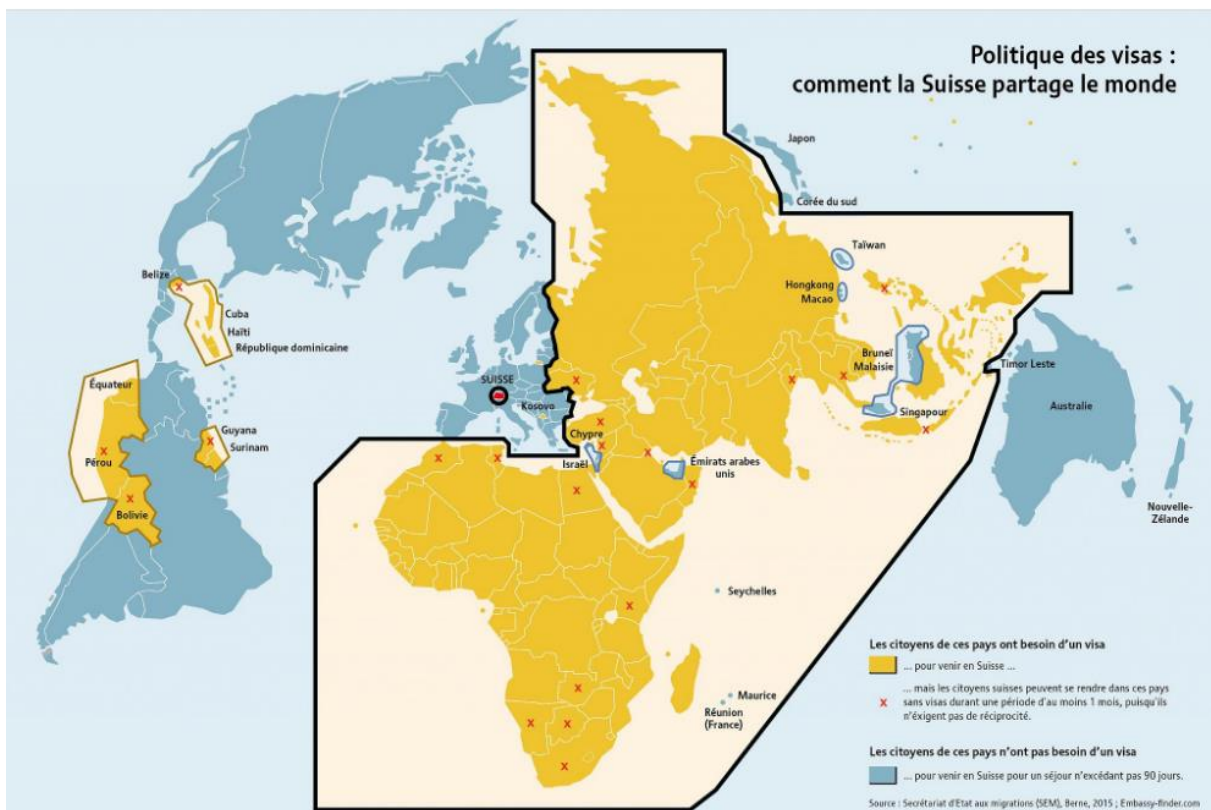
klimaatverandering effect heeft op het aantal mensen dat migreert of vlucht. Met klimaatverandering dat bepaalde gebieden op de wereld steeds minder leefbaar maakt wordt deze reden steeds belangrijker.

Figuur 15. 'Bevolkingen kwetsbaar voor klimaatverandering', Rekacewicz, 2015.

In deze kaart is de dreiging van klimaatverandering en de invloed op (mogelijke) migratie goed te zien. Het laat de regio's in de wereld zien die door klimaatverandering dreigen onleefbaar te worden. De kaart laat zien dat het aantal wereldwijde vluchtelingen dat vlucht vanwege andere redenen niet veel hoger is dan het aantal vluchtelingen dat vlucht vanwege klimaatverandering, daar moet wel bij gezegd worden dat deze kaart uit 2015 is en dus minder accuraad kan zijn vandaag de dag.

De grafiek van de klimaatvluchtelingen ten opzichte van de vluchtelingen dat vlucht vanwege andere redenen laat zien dat een kaart additionele data kan hebben dat als aanvulling kan dienen van de informatie die de kaart weergeeft. Niet alle informatie in een kaart kan dus worden weergegeven via landen en continenten en de legenda.

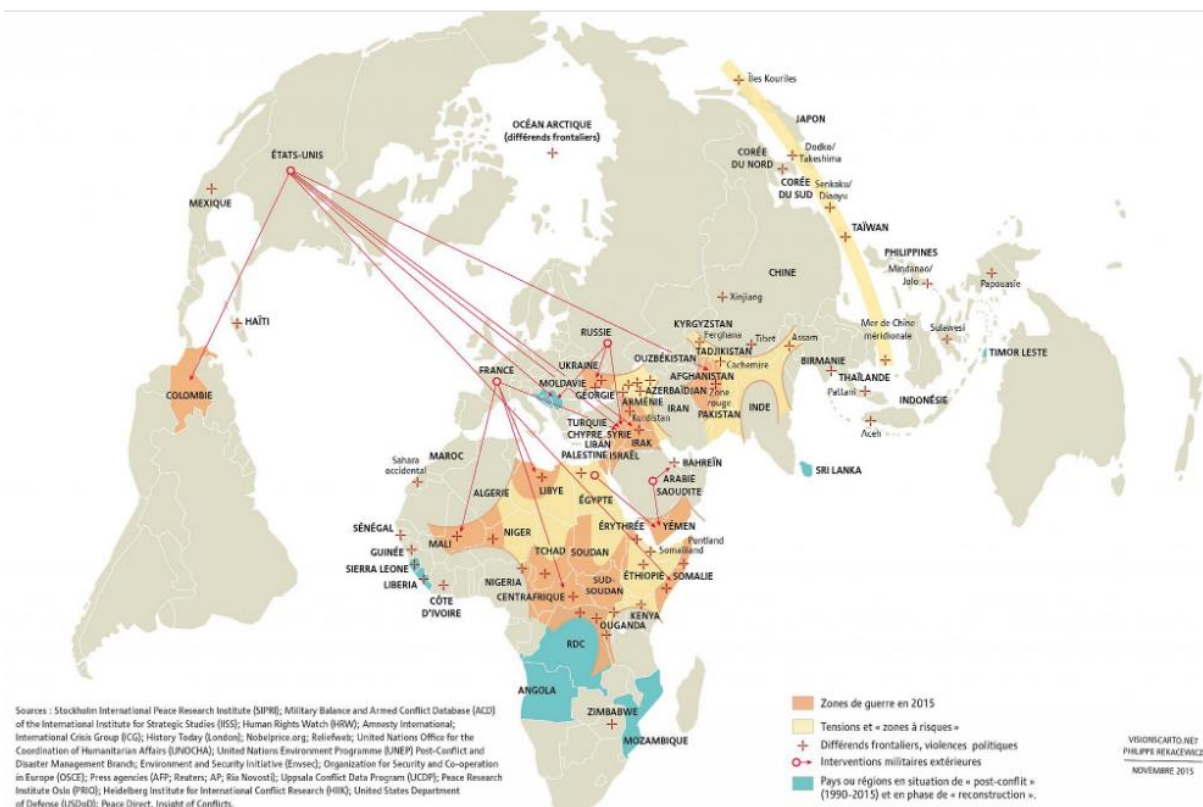

Figuur 16. Visumbeleid: hoe Zwitserland de wereld deelt, Rekacewicz, 2016.

Op deze kaart is de tweedeling van de wereld in reisivrijheid duidelijk op een globale manier weergegeven. In deze kaart ziet men het perspectief van Zwitserland. De blauwe landen zijn landen die zonder de noodzaak van een visum naar Zwitserland toe kunnen reizen. De gele landen zijn landen die dit niet kunnen. De dikke zwarte lijn op de kaart bakent het deel van de wereldkaart af waar mensen niet zomaar naar Zwitserland toe kunnen reizen. De landen met een rood kruis zijn landen waar men wel een visum nodig heeft om naar Zwitserland te reizen, maar Zwitserse burgers geen visum nodig hebben om naar het betreffende land te reizen.

Zwitserland geeft een goed voorbeeld van hoe de visaongelijkheid eruit ziet op de wereld. Voor veel andere landen met een hoge visascore ziet de wereldkaart er ongeveer hetzelfde uit. De kaart kan dan ook worden gezien als een goed voorbeeld van de tweedeling in de wereld wanneer het aankomt op ongelijkheid in visascores.

Qua symboliek geeft deze kaart de tweedeling in de wereld duidelijk aan door twee duidelijk verschillende kleuren te gebruiken om de verschillende landen aan te geven. De dikke zwarte lijn bakent het deel van de wereld dat afgesloten is van de rest af. Het is een duidelijke afbakening.

Figuur 17. Mapping wars, Rekacewicz, 2015.

Deze kaart geeft regio's in de wereld aan waar er gewapende conflicten plaatsvinden. Hoewel de kaart niet zeer actueel is laat het wel een van de belangrijkste aanjagers van migratie zien. Gewapende conflicten gaan vaak gepaard met migratie en vluchtelingen. Mensen ontvluchten hun land vanwege onveiligheid. Deze kaart laat zien waar de conflicten plaatsvinden, en dus waar de vluchtelingen vooral vandaan komen.

De kaart laat daarnaast nog iets anders zien. De rode lijnen laten zien waaruit invloed op de conflicten vandaan komt. Veel invloed in gewapende conflicten komt uit rijke landen die via financiering en wapenhandel bijdragen aan de gewapende conflicten. De kaart laat hiermee zien dat de gewapende conflicten deels mogelijk worden gemaakt dankzij deze rijke landen. Hiermee zijn deze indirect verantwoordelijk voor de onveiligheid waardoor mensen vluchten. Het zijn tevens de rijke landen die vaak strenge restricties op hebben gelegd in het kader van reisivrijheid tegenover de landen waar de gewapende conflicten plaatsvinden.

De kaart gebruikt een projectie van de wereld die de gebieden met de meeste conflicten centraal stelt. Hoewel deze projectie wel vaker wordt gebruikt, zoals onder andere te zien in eerdere kaarten die in dit onderzoek voorbij gekomen zijn, draagt deze projectie bij aan het uitlichten van de conflictgebieden door deze centraal in de projectie te stellen.

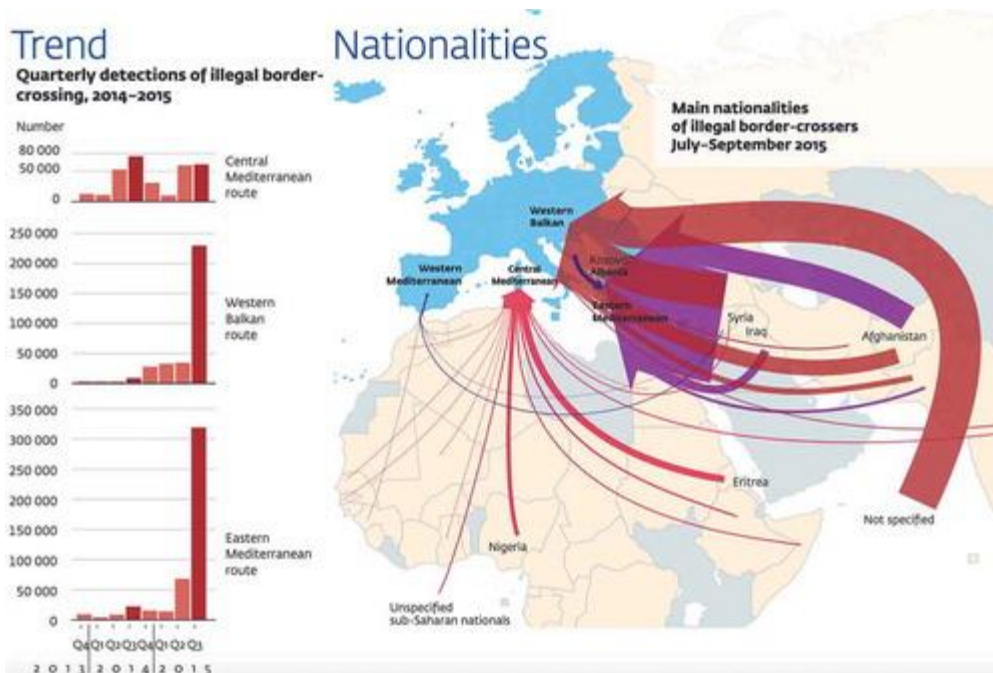

Figuur 18. Map of the US-Mexico border, AFP, 2019.

Op deze kaart is de grens van de VS en Mexico te zien. Deze grens tussen twee landen in Noord-Amerika staat bekend als een van de strengste grenzen ter wereld. Deze kaart laat de gehele grens zien en hoe deze is ingedeeld. Het deel dat is aan gegeven met een rode lijn is verstevigd als een groot hek of een muur. De blauwe lijn is een grens die gevormd wordt door een rivier. De groene lijn wordt gevormd door het landschap. De kaart laat hiermee zien dat er verschillende soorten streng bewaakte grenzen zijn. Bepaalde punten op de grens zijn strenger bewaakt dan anderen.

Hoewel deze kaart zich op één specifieke grens richt, laat het hiermee wel zien dat er verschillende soorten van grensbewaking bestaan. De aangegeven grenspunten laten zien dat er bepaalde punten langs de grens zijn waar men met documentatie veilig door kan reizen, terwijl de rest van de grens is bedoeld om reizen over de grens te voorkomen. De kaart dient als goed voorbeeld van hoe een specifieke grens er uit kan zien. Door op één bepaalde grens te richten kan een meer gedetailleerd beeld van een grens ontstaan. Symbolisch gezien dient de kaart ook als handig voorbeeld dankzij het aangeven van verschillende soorten grenzen in de landgrens als geheel.

Als laatste voorbeeld wordt een kaart gebruikt die juist het tegenovergestelde wil vertellen. Deze kaart wordt in dit onderzoek gebruikt als voorbeeld voor de noodzaak van counter-mapping van het onderwerp reisongelijkheid.

Figuur 19. The Frontex Map of 2015, Frontex, 2015.

In deze kaart is te zien hoe symboliek een grote waarde kan hebben bij het overbrengen van een boodschap. De grote gekleurde pijlen duiden op een enorme migratie naar de EU toe. De symboliek van de pijlen brengt de boodschap het sterkst over dankzij de grootte van de pijlen. De grafieken ernaast gebruiken een zelfde soort overdrijving. De symboliek kan dus van grote waarde zijn in het duidelijk overbrengen van een boodschap op een visuele manier. Hierin maakt het niet uit wat de boodschap is. Deze kaart is gemaakt door een agentschap van de Europese Unie. Door tegen deze boodschap in te gaan met behulp van counter-mapping kan de andere kant van de discussie meer aandacht krijgen. Belangrijk is hierbij om te onthouden dat veel van deze kaarten die via counter-mapping de andere kant van de discussie willen belichten niet voor een overheid werken en dus niet dezelfde middelen hebben om evenveel aandacht voor hun onderzoek te genereren. Een bijdrage leveren aan het belichten van de andere kant van de discussie kan dus van belang zijn, zelfs wanneer er al kaarten bestaan die dit doen.

5.3 Conclusie analyse

Er bestaan dus al meerdere voorbeelden van kaarten die bepaalde aspecten van de ongelijkheid in reisevrijheid vertellen. In veel van deze kaarten is te zien hoe er een soort tweedeling in de wereld bestaat. Rijke landen die vaak deel uit maken van de Westerse wereld hebben de meeste reisevrijheid, en armere landen de minste. Er bestaan verschillende gradaties in reisevrijheid. Zo hebben de rijkste landen met een stabiel politiek klimaat vaak de meeste reisevrijheid. Minder ontwikkelde landen met een relatief stabiel politiek klimaat hebben een lagere reisevrijheid, maar landen met politieke onstabiele hebben veruit de laagste reisevrijheid.

Een groot deel van de politiek onstabiele landen kent actieve conflicten die het wonen in het land gevaarlijk maken. Veel landen met de minste reisevrijheid kennen hierdoor migratie en vluchtelingen. Hoewel deze mensen niet uit een land komen waar ze veel reisevrijheid hebben vertrekken ze toch naar andere landen. De opgeworpen visa blokkade zorgt ervoor dat deze mensen niet zomaar naar bepaalde landen kunnen reizen. Wat veel kaarten uit dit onderzoek ook laten zien is dat de migranten en vluchtelingen bepaalde routes nemen en naar bepaalde grenspunten gaan. Deze routes zijn veel gevaarlijker dan de routes waarvoor men documentatie nodig heeft. Desondanks worden deze routes toch door vluchtelingen en migranten gebruikt. Veel kaarten in dit onderzoek laten de migratie en vluchten zien die richting de EU en het Schengengebied gaan. In tegenstelling tot Noord-Amerika, die ook dit soort migratie en vluchtelingen kent, zijn er voor de EU en het Schengengebied meerdere routes en grenspunten die door vluchtelingen en migranten gebruikt worden. In Noord-Amerika is er maar één grens tussen Mexico en de VS die overgestoken kan worden om in het land te komen waar veel migranten en vluchtelingen heen trekken. In de EU en het Schengengebied zijn er meerdere landen die de eindbestemming zijn van vluchtelingen en migranten en zijn er meerdere routes die genomen worden om de eindbestemming te bereiken. Er zijn ook meerdere regio's waaruit migranten en vluchtelingen vandaan komen. Welke route er genomen wordt is dus afhankelijk van waar een migrant of vluchteling oorspronkelijk vandaan komt. Dit leidt ertoe dat de EU en het Schengengebied op meerdere punten op de kaart vluchtelingen en migranten kent die op meerdere punten de grens willen oversteken. In tegenstelling tot Noord-Amerika zijn er dus meerdere plekken langs de grenzen van verschillende Europese landen waar migratie plaats vindt. Dit is een goede verklaring waarom er meer kaarten bestaan rondom migratie en vluchtelingen in Europa dan over Noord-Amerika.

Enkele kaarten laten ook zien wat de reden tot reizen, migratie en vluchten is voor mensen. In de landen met meer reisevrijheid is toerisme vaak de reden tot reizen. In landen met minder reisevrijheid hebben migranten als reden om een betere toekomst te vinden in andere landen. In landen met de minste reisevrijheid hebben vluchtelingen als doel om in veiligheid te komen. Hieruit kan men afleiden dat hoe minder noodzaak er is om te reizen, hoe groter de reisevrijheid vaak is. Hoewel dit een globale conclusie is, bewijzen verschillende kaarten in dit onderzoek dat dit grotendeels waar is.

Een belangrijke factor voor migratie en vluchten is klimaatverandering. Hoewel deze reden minder bekend is, is dit een reden die steeds belangrijker wordt, omdat klimaatverandering steeds meer verergert. Bepaalde regio's in de wereld dreigen onleefbaar te worden voor mensen. Hoewel de reden nu al voor relatief veel migratie en vluchtelingen zorgt dreigt deze reden steeds belangrijker te worden in de (nabije) toekomst. Verschillende kaarten in dit onderzoek richten zich op de klimaatverandering en de gevolgen voor migratie en vluchtelingen.

De reisongelijkheid komt deels tot visualisatie via de grenslijnen. In werkelijkheid zijn bepaalde grenzen verstevigd om illegale reizen te blokkeren. De noodzakelijkheid tot het hebben van een visum om een bepaald land in te reizen levert een blokkade op voor mensen uit bepaalde landen, maar zoals verschillende kaarten in dit onderzoek laten zien weerhoudt dit mensen lang niet altijd van het ondernemen van een reis. Landen leggen vervolgens nog meer blokkades op die in werkelijkheid veel duidelijker zichtbaar zijn omdat ze vaak materieel zijn. Een visum is vaak niet meer dan een stempel, maar een verstevigde grensmuur is duidelijk in een landschap zichtbaar. Om deze barrière op een kaart te visualiseren bestaan verschillende mogelijkheden. In dit onderzoek komen meerdere kaarten naar voren die de verstevigde grenzen laten zien door dikkere lijnen in de kaart te plaatsen. Het visualiseren van een grensmuur verschilt per kaart. Veel voorbeelden uit dit onderzoek laten eenzelfde soort verstevigde grens zien, hiermee lijken ze aan te geven dat de grens overal even verstevigd is. In de praktijk is dit niet altijd waar.

Er bestaan verstevigde grenzen, maar er bestaan ook grenzen die vervaagd zijn of open. Deze grenzen zijn niet goed zichtbaar in een landschap. Iedereen die wel eens over een grens tussen twee landen van de Europese Unie heeft gereisd weet wat er bedoeld wordt. Men gaat de grens over zonder dit echt duidelijk door te hebben. Er staat misschien een bord langs de weg en de infrastructuur ziet er iets anders uit, maar van een duidelijke grenslijn of grenspost is er geen sprake. Dit laat zien dat er bepaalde landen zijn die onderling de grenzen voor elkaar hebben opgesteld, vaak om de economische samenwerking tussen de verschillende landen te bevorderen. Dit vergroot de reisvrijheid tussen de landen onderling. Tegelijkertijd worden de grenzen van de samenwerkende landen als geheel vaak strenger. Hiermee ontstaat een bepaalde exclusieve zone van verschillende landen die onderling vrij naar elkander kunnen reizen, maar slecht toegankelijk zijn voor buitenstaanders. Een duidelijk voorbeeld hiervan is de Europese Unie en het Schengengebied. Vooral het Schengengebied komt in veel kaarten in dit onderzoek terug. De grenzen binnen het Schengengebied zijn vervaagd of niet aanwezig, maar de buitengrenzen zijn veel duidelijker aanwezig dan andere grenzen. Het vrij reizen binnen het Schengengebied geldt vaak ook niet voor iedereen. Wanneer men als buitenstaander toch het Schengengebied in weet te komen is het vaak alsnog lastig om vrij door de verschillende landen van het Schengengebied te reizen. Nieuwe barrières binnen het Schengengebied zijn vaak bedoeld voor bepaalde mensen die het Schengengebied zijn ingekomen. Verschillende kaarten in dit onderzoek laten zien hoe vluchtelingen en migranten zelfs binnen de EU en de

Schengenlanden te maken krijgen met strenge grenspunten en andere barrières die het reizen lastiger maakt, maar alleen voor hun bedoeld zijn, en niet voor mensen uit de landen van de EU en de Schengenlanden.

Een belangrijk aspect van het op een visuele manier vertellen van informatie met behulp van een kaart is de symboliek die een kaart kan gebruiken. In verschillende kaarten in dit onderzoek komt de symboliek naar voren. Symboliek in kaarten kan een bepaalde boodschap kracht bij zetten. Vooral wanneer men een bepaalde boodschap wil overbrengen op een visuele manier zoals met behulp van een kaart kan de juiste symboliek kracht bij zetten. In verschillende kaarten worden strenge grenzen met dikke lijnen weergegeven. Een andere manier is om bepaalde kleuren te gebruiken (Monmonier, 1991). In enkele kaarten in dit onderzoek worden de gevaarlijke migratieroutes afgebeeld met een aantal van dodelijke slachtoffers. De cirkels zijn vaak zwart of rood gekleurd en hebben een bepaalde grootte om aan te geven hoe ernstig de situatie is. Hiermee wordt de informatie in de kaart en de boodschap die de kaart en de auteur wil vertellen benadrukt. Symboliek kan extra kracht geven aan de boodschap door in te spelen op de visuele representatie van het beeld. De Frontex Map laat zien dat symboliek gebruiken in kaarten kan worden gebruikt om een bepaalde boodschap over te brengen die politiek gekleurd is. De Frontex Map is gemaakt door een agentschap van de EU. Symboliek speelt hierdoor ook een grote rol bij counter-mapping. Veel kaarten gebruiken dus symboliek als middel om kracht bij te zetten aan de boodschap, zelfs wanneer dit een overdrijving van de werkelijkheid is.

Wat opvalt aan veel kaarten uit dit onderzoek is dat ze vaak een verschillende projectie van de wereld gebruiken. Sommigen laten de gehele wereld zien, anderen een deel ervan. Wat vaak wel het geval is, is de herkenbaarheid van de fysieke vorm van de wereld. De wereld kan uiteraard als bolvorm niet precies op een plak vlak worden weergegeven, maar dankzij het bestaan van wereldkaarten, en het veelvuldig verspreiden ervan met behulp van vaak dezelfde projecties bestaat er onder mensen een duidelijk herkenbaar beeld van hoe de wereld eruit ziet. Zonder rekening te houden met grenslijnen en andere toevoegingen aan kaarten ziet de wereld er nu eenmaal op een bepaalde manier uit. Verschillende projecties laten soms verschillende groottes van continenten zien met verschillende soorten verhoudingen, andere stellen bepaalde delen van de wereld centraal op een kaart, maar uiteindelijk is het herkennen van de wereld zoals deze eruit ziet een relatief vast beeld. Het vervreemden van dit beeld kan tot onherkenbaarheid leiden van wat de kaart in de basis afbeeld. Het kiezen van een juiste projectie van de wereld, of het deel van de wereld wat men wil laten zien kan dus van groot belang zijn in het visueel vertellen van de informatie en de boodschap die een auteur met een kaart over wil brengen (Monmonier, 1991).

5.4 Mogelijke toevoegingen

Wat kan er worden toegevoegd om dit probleem verder aan te kaarten?

Om de tweede deelvraag te beantwoorden wordt er gekeken naar de analyse in de eerste deelvraag. Hieruit komt naar voren dat er al veel kaarten gemaakt zijn die de ongelijkheid in reisvrijheid aangeven door een soort tweedeling in de kaart af te beelden tussen landen met veel reisvrijheid en landen met weinig reisvrijheid. In veel kaarten staan de EU/het Schengengebied centraal. De landen in Europa, meer specifiek de landen van de Europese Unie en de landen die onder het Schengenverdrag vallen, kennen een hogere reisvrijheid. Ze komen vaak in kaarten over het onderwerp reisvrijheid terug omdat ze hun binnengrenzen grotendeels hebben geopend voor elkaar. Tegelijkertijd hebben ze hun buitengrenzen collectief verstevigd. Veel kaarten in dit onderzoek laten zien hoe uniek het Schengengebied is in de wereld. Het heeft wereldwijd gezien veel invloed op de reisvrijheid. Met een Schengenvisum kan men naar verschillende landen toe reizen, en als inwoner van een Schengenland is de reisvrijheid enorm vergeleken met mensen uit andere gebieden in de wereld.

Tegelijkertijd zorgen de strenge buitengrenzen voor grote ongelijkheid. Ondanks de opgeworpen barrières zoals de noodzaak tot het beschikken over een visum en de strenge grenzen proberen mensen naar het Schengengebied te reizen. Migratie en vluchtelingen laten zien dat de barrières mensen niet tegenhouden om alsnog een reis te ondergaan. Tegelijkertijd zorgen de barrières er wel voor dat deze reizen vaak zeer gevaarlijk zijn. Verschillende kaarten in dit onderzoek laten zien hoe gevaarlijk deze reizen kunnen zijn. Ondanks de opgeworpen barrières en het gevaar van de reizen ondernemen mensen toch deze reis.

Wat niet in veel kaarten naar voren komt is dat er wel degelijk een kans bestaat dat men via deze gevaarlijke en routes het land van bestemming kan bereiken. Bepaalde routes zijn veelgebruikt voor een reden. Er zijn bepaalde punten langs een grens die strenger worden bewaakt, maar er zijn ook punten waar migranten en vluchtelingen het wel lukt om de grens over te steken. De kans dat een grens overgestoken kan worden geeft hoop voor migranten en vluchtelingen, genoeg hoop dat deze besluiten om het risico te nemen om een gevaarlijk reis te ondernemen. Hoe groter de kans is dat een bepaalde route succesvol kan zijn, hoe vaker deze route gebruikt kan worden. Vaak zijn dit routes die over water gaan, deze grenzen zijn namelijk minder goed te controleren. Men bouwt geen verstevigde grensmuren op het water. Enkele kaarten uit het onderzoek laten zien dat er bepaalde routes zijn die migranten en vluchtelingen nemen, maar in de kaarten is vaak niet te zien dat er verschil is in hoe streng een grens is op een bepaald punt. Een verstevigde grens hoeft in de praktijk helemaal niet overal even verstevigd te zijn. In werkelijkheid zijn er juist bepaalde punten waar de grens zeer verstevigd is en bepaalde punten waarop men de grens relatief makkelijker kan oversteken. De kaarten geven juist een beeld weer dat initieert dat een verstevigde grens overal even verstevigd is. Een meer gedetailleerde grens die bepaalde

punten weergeeft welke meer of minder sterk versterkt zijn kan dus een mogelijke toevoeging zijn.

Het Schengengebied is een gebied dat in veel kaarten in dit onderzoek centraal staat. Een versterkte grens die men massaal probeert over te steken is echter niet beperkt tot het Schengengebied. Hoewel er verschillende routes zijn en mensen vanuit verschillende regio's naar het Schengengebied proberen te reizen bestaat er in Noord-Amerika een meer eenvoudig beeld. De grens van de VS en Mexico is slechts één grens die vanuit één richting op eenzelfde manier wordt overgestoken. Veel kaarten richten zich op de migratie en vluchtelingenroutes naar het Schengengebied, maar de route naar de grens van de VS en Mexico wordt nauwelijks afgebeeld. Het toevoegen van de route in Noord-Amerika kan een bijdrage geven aan de aandacht voor ongelijkheid in reisevrijheid in dit deel van de wereld.

Wanneer men een visum nodig heeft om een ander land in te reizen dan levert dit een barrière op in de reisevrijheid, maar een visum betekent niet dat het onmogelijk is om alsnog die reis te maken. Een visum kan men krijgen. Enkele kaarten in dit onderzoek laten zien dat er ongelijkheid in reisevrijheid is gebaseerd op de visaregelingen, maar vaak laten ze niet zien dat een visum lang niet altijd voor iedereen even makkelijk te verkrijgen is. In Henley's Passport Index wordt opgenomen dat de noodzaak van een visum of andere toegangsregeling zonder overheidstoestemming vooraf aan de reis praktisch hetzelfde is als visumvrij reizen. In de praktijk wordt een deel van deze toegangsregelingen alsnog geweigerd. Zo is in Canada een deel van de ETA aanvragen geweigerd (IRC news, 2022). Hoewel het een relatief klein deel bedraagt laat dit wel zien dat het niet hetzelfde is als visumvrij reizen. Hiermee is sprake van een onbekend deel van relatieve ongelijkheid. Henley's Passport Index laat wel zien welke landen een dergelijke regeling hebben, maar zet dit neer als een kanttekening. Op dit punt zou mogelijk een bijdrage geleverd kunnen worden op het gebied van reisevrijheid.

5.5 Overwegingen counter-mapping

Hoe ziet een dergelijke toevoeging eruit?

Om de punten op te stellen die leiden tot een kaart dat een nuttige toevoeging kan zijn op het gebied van het onder de aandacht brengen van de ongelijkheid in visacores is het belangrijk om op te merken dat een kaart mogelijk kracht verliest aan het overbrengen van informatie en een boodschap wanneer deze te volgepropt wordt met informatie. Er zijn daarnaast mogelijke andere valkuilen die de kwaliteit van het eindproduct wellicht niet ten goede kunnen komen. Het is dus belangrijk om een aantal overwegingen te maken om te zorgen dat het uiteindelijke product van een zekere kwaliteit is.

Een aantal van de belangrijkste overwegingen:

- De kaart moet geen overlading aan informatie worden, er moet worden overwogen om bepaalde dingen te laten zien in een kaart. In de tweede deelvraag kwam naar voren dat er een verschil bestaat tussen het krijgen van een visa vooraf aan de reis, en het krijgen van een visa bij aankomst. Desondanks wordt de één wel als vrij reizen gezien in Henley's Passport Index en de ander niet, terwijl dit in de praktijk beide niet hetzelfde zijn als grenscontrole in de vorm van enkel een paspoortcontrole (Henley & Partners, 2022). Hoe het aantal landen waarbij visa bij aankomst nodig is verschilt tussen de vier gekozen landen in kan een goede toevoeging zijn. Dit verschil in reisongelijkheid is relatief onbekend. Een tweede toevoeging is het laten zien van het gevolg van de visarestricties, namelijk ongedocumenteerde reizen. Hiermee kan de ongelijkheid van paspoorten en de gevolgen direct in dezelfde kaart worden weergegeven. Deze samenvoeging laat hiermee oorzaak en gevolg van de ongelijkheid zien in hetzelfde beeld. Een derde toevoeging is het aangeven van grenzen op een meer gedetailleerde manier. In de eerste twee deelvragen kwam naar voren dat kaarten vaak geen rekening houden met het feit dat bepaalde punten op een grens meer of minder streng versterkt kunnen zijn. Meer detail in een grens plaatsen in een kaart is een derde toevoeging voor het eindproduct. Een andere toevoeging is het weergeven van de migratieroutes in Noord-Amerika. Door een land in Midden-Amerika te kiezen is dit ook een handige toevoeging die in dit onderzoek gemaakt kan worden.
- Een van de overwegingen is om een projectie van de wereld te gebruiken in een meer traditionele vorm. Een wereld die herkenbaar is om zijn fysieke vormen zoals in kaartprojecties die men wereldwijd kent, geen grote vervormingen of interessante alternatieve projecties van de wereld. Hoewel dit voor sommige kaarten juist kracht kan bijzetten is voor dit onderzoek de overwogen keuze gemaakt om voor een meer traditionele projectie te gaan zodat men direct kan zien welk deel van de wereld er wordt afgebeeld.
- In verschillende kaarten komt naar voren dat een juiste symboliek sterk kan bijdragen aan het overbrengen van een boodschap. In het maken van de kaart zal symboliek

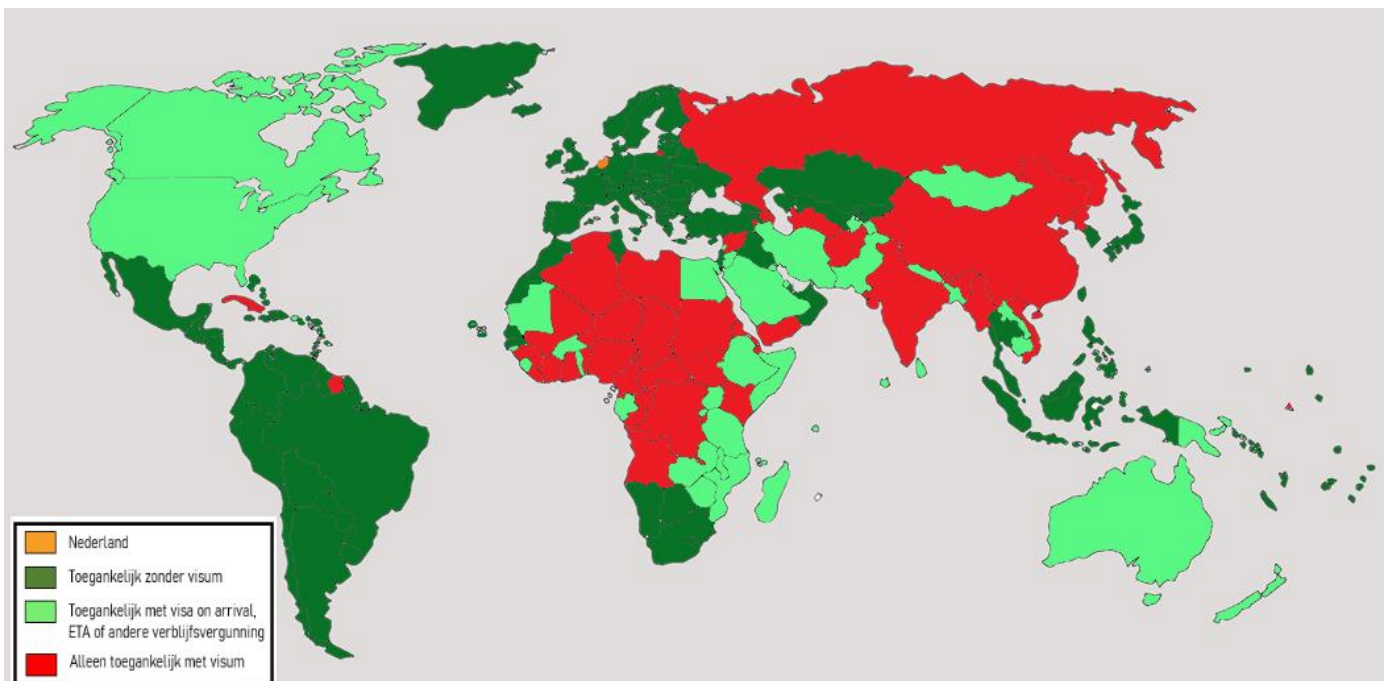
een belangrijke rol spelen in het overbrengen van informatie op een manier die bij counter-mapping past.

Elk van de vier landen in dit onderzoek zullen op twee manieren in kaart gebracht worden. Een kaart die de visascore weergeeft op wereldwijde schaal, en een kaart die inzoomt en een meer regionaal beeld laat zien. Op regionale schaal wordt de reisvrijheid op een meer gedetailleerde manier weergegeven. Op deze manier ontstaan acht verschillende kaarten die samen een bijdrage kunnen leveren aan het overbrengen van de verschillen in reisvrijheid.

5.6 Resultaten counter-mapping

5.6.1 Nederland

Het eerste land dat in dit onderzoek wordt afgebeeld is Nederland. Dit land heeft een zeer hoge reisvrijheid. Nederland neemt in de Henley's Passport Index een gedeelde vierde plek in met een score van 188 (Henley & Partners, 2022). Nederland is een land dat een goede representativiteit heeft voor landen met een hoge visacore. Nederland is gelegen in Europa. Het land maakt deel uit van de Europese Unie en valt tevens onder de Schengenlanden (Rijksoverheid, z.d.). Nederland is het enige land van de vier landen in dit onderzoek die onder internationale verdragen valt die zorgen dat deelnemende landen hun binnengrenzen hebben opgesteld voor elkaar. In zekere zin kan men zeggen dat de buitengrenzen van de EU en het Schengengebied ook deels de buitengrenzen van Nederland zijn. In tegenstelling tot de andere drie landen in dit onderzoek kent Nederland geen grote migratie of vluchtelingen die vanuit Nederland gaan (Europese Commissie, 2021).

Figuur 20. De visawereldkaart van Nederland. Data: Henley & Partners, 2022.

In figuur 20 is de reisvrijheid te zien gelet op visacores voor mensen met een Nederlands paspoort. Donker groen betekent toegankelijk zonder noodzaak van een visum, dus enkel met paspoortcontroles. Licht groen betekent toegankelijk mits men een visa on arrival, Electronic Travel Authority of een andere verblijfsvergunning heeft. Deze vormen van visa hebben geen overheidstoestemming nodig vooraf aan de reis. Dit is echter niet hetzelfde als enkel paspoort controles. Rood betekend enkel toegang met een visum. Zoals in de kaart te zien is heeft de visawereldkaart van Nederland veel landen die bezocht kunnen worden zonder visa of met een makkelijker te verkrijgen toegangsregeling. Bijna het gehele Amerikaanse continent is vrij toegankelijk, net als Oceanië. Een groot deel van Afrika is echter rood en ook enkele Aziatische landen zijn niet vrij toegankelijk voor mensen met een Nederlands paspoort. Europa zelf is nog een aparte situatie die in de regionale kaart beter

behandeld wordt. In principe is Europa compleet donker groen. In het geheel kan men dus in de kaart terug zien dat Nederland een zeer hoge reisivrijheid heeft. Het merendeel van de wereld is of donker groen of licht groen.

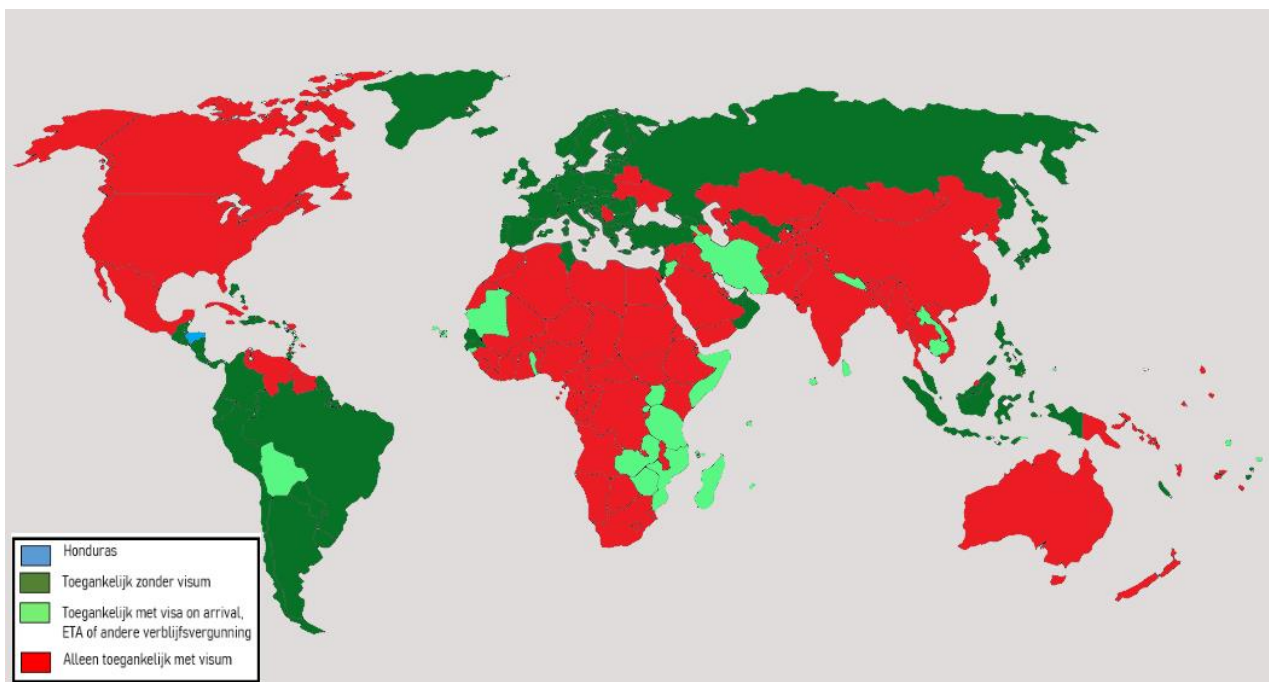
Figuur 21. Regionale reisivrijheid van Nederland. Data: Henley & Partners, 2022. Rijksoverheid, z.d.

In figuur 21 is ingezoomd op de regio Europa. De donkerblauwe landen maken samen met Nederland deel uit van de Europese Unie. Deze landen hebben voor elkaar de grenzen open gedaan. Er vinden geen paspoortcontroles plaats, er zijn geen grensposten en in de praktijk kan men de grens over reizen zonder dat dit echt duidelijk is aangegeven. Voor de landen van de EU is een binnengrens niet veel meer dan een onzichtbare lijn die enkel op landkaarten te zien is. Het donkerblauwe gebied is in de praktijk dus een gebied zonder binnengrenzen. De donkerblauwe kleur is gekozen vanwege de vlak van de EU die grotendeels donkerblauw is. De lichtblauwe landen maken samen met Nederland deel uit van de Schengenzone. Deze landen hebben hun grenzen grotendeels open gedaan voor elkaar. Hoewel deze grenzen niet hetzelfde zijn als de grenzen van de EU zijn ze ongeveer even makkelijk over te steken als de Europese grenzen. De lichtblauwe kleur is gekozen in lijn met de donkerblauwe kleur van de EU. Hiermee wordt de verhoogde reisivrijheid dankzij Europese samenwerking benadrukt terwijl er nog wel onderscheid wordt gemaakt met de EU zelf. De donkere kleur indiceert meer reisivrijheid dan de lichte kleur. Dit komt door de

associatie met de donkere kleur. Dit wordt symbolisch gezien als een sterkere benadrukking op eenzelfde effect vergelijken met een lichter kleur (Monmonier, 1991). De donkergroene landen zijn landen die vrij toegankelijk zijn, maar wel paspoortcontroles kennen. De lichtgroene landen kennen wel de noodzaak van visa, maar niet vooraf. De rode landen zijn alleen met een visa toegankelijk. Deze kleuren zijn gekozen in lijn met de visawereldkaart. Zoals duidelijk wordt in de kaart kent Nederland dus nauwelijks reisbeperkingen in de eigen regio. Bijna alle Europese landen zijn vrij toegankelijk. Wat deze kaart laat zien is dat Nederland echter nog een paar extra vormen van reisevrijheid kent. De EU kent geen paspoortcontroles bij de binnengrenzen, maar juist vrij vervoer van personen en goederen. De Schengen landen kennen ook minder strenge grenzen dan de landen waar wel paspoortcontroles zijn aan elke grens. Dit levert een extra grote reisevrijheid op. De weinige beperkingen die landen zonder visa noodzaak hebben op gebied van reisevrijheid zijn binnen het Schengengebied en de Europese Unie nog minder. Hiermee kennen Nederland en de andere landen die deel uit maken van de EU en het Schengengebied nog meer reisevrijheid dan landen met een hoge visascore buiten Europa. In de eigen regio kent Nederland dus nauwelijks grenzen met paspoortcontroles. De territoriale val is niet echt terug te zien in de kaart. De geopende grenzen laten meer reisevrijheid zien, maar tegelijkertijd bestaan er nog steeds buitengrenzen. Het protectionisme is op deze kaart echter niet direct te zien, dit is een afweging die gemaakt is om deze kaart vooral te laten focussen op de vergrote reisevrijheid dankzij Europese samenwerking.

5.6.2 Honduras

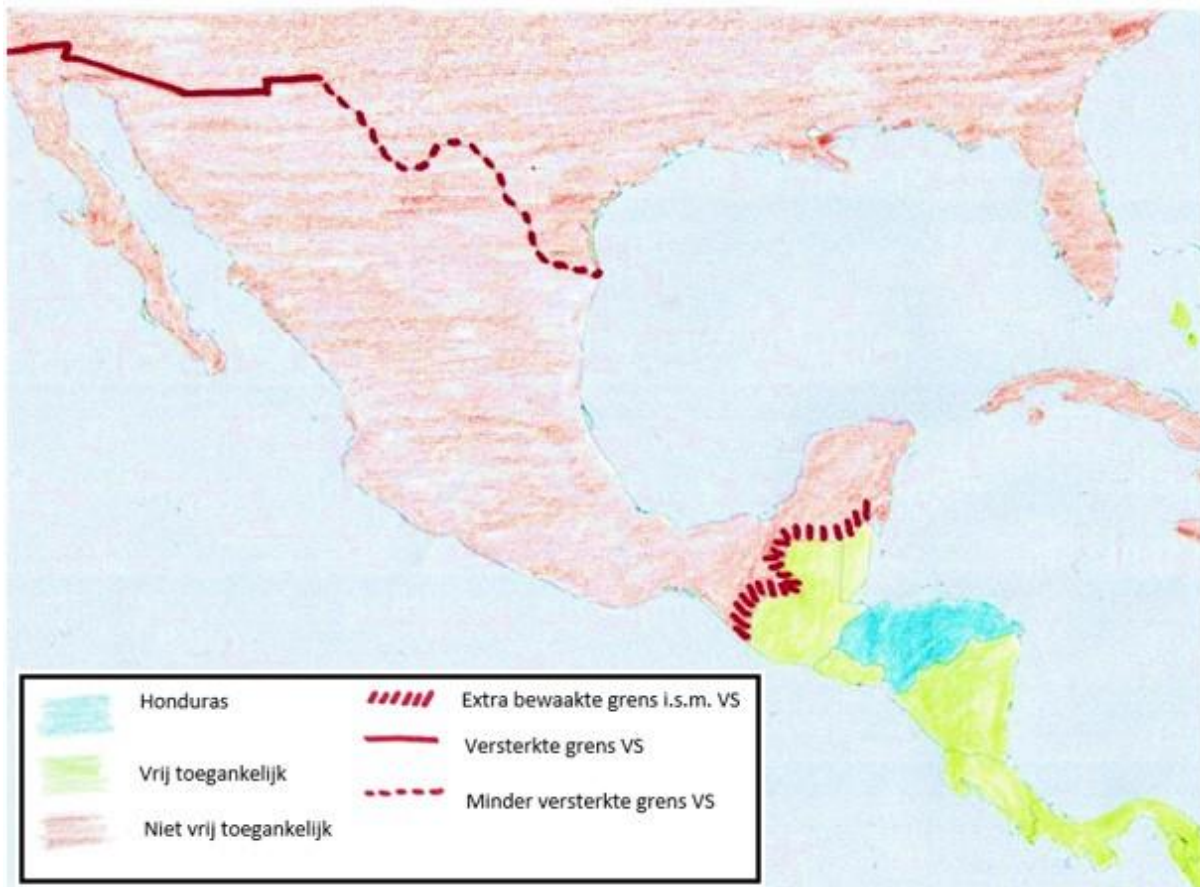
Het tweede land dat in dit onderzoek wordt afgebeeld is Honduras. Dit land heeft een relatief hoge reisevrijheid. Honduras neemt in de Henley's Passport Index een gedeelde 40^e plaats in met een score van 133 (Henley & Partners, 2022) . Honduras heeft een goede representativiteit voor landen met een vergelijkbare visacore. Honduras ligt in Centraal-Amerika. Deze landen kennen vaak politieke instabiliteit. Veel landen in deze regio kennen geweld door rivaliserende drugsbendes. Het gevolg is dat veel mensen in deze regio hun thuisland verlaten in de hoop op een betere toekomst elders. Dit heeft als gevolg dat deze landen een hoge migratie kennen (De Groene Amsterdammer, 2016). Naast het geweld en de politieke instabiliteit is ook de klimaatverandering een grote aanjager voor migratie (Bosplus, 2018). In tegenstelling tot Europa kent het Amerikaanse continent migratieroutes die via eenzelfde weg gaan. De route loopt van zuid naar noord. Hoewel Honduras veel migratie vanuit het land zelf kent, ligt het ook op de route naar het noorden van Amerika. Hiermee kent Honduras dus ook doorstroom van migratie (De Groene Amsterdammer, 2016).

Figuur 22. De visawereldkaart van Honduras. Data: Henley & Partners, 2022.

In figuur 22 is de reisevrijheid is te zien voor mensen met een Hondurees paspoort. Te zien is dat de kaart minder groen kent dan Nederland. Desondanks heeft Honduras toch een relatief hoge reisevrijheid. Het merendeel van Midden- en Zuid-Amerika is vrij toegankelijk. Europa en enkele Aziatische landen zijn ook vrij toegankelijk. Noord-Amerika, Oceanië en het merendeel van Afrika echter niet. Deze gebieden kleuren rood op de kaart en zijn niet zonder visa toegankelijk voor mensen uit Honduras. In eerdere kaarten uit dit onderzoek is te zien dat er een soort tweedeling in de wereld bestaat tussen rijke en arme landen op het gebied van reisevrijheid, echter is in de visawereldkaart van Honduras te zien dat mensen uit Honduras wel vrij naar Europa, Japan en Zuid-Korea kunnen reizen, maar niet naar Australië

en Noord-Amerika. Hierin is er verschil te zien tussen de visaregelingen van rijke landen met de rest van de wereld, de tweedeling is dus niet overal aanwezig. De reisvrijheid van Honduras is echter wel duidelijk minder dan die van Nederland. Niet alleen is er meer rood te zien, maar ook minder licht groen. Het is voor Honduras dus niet zo dat er perse meer landen die visa vragen van mensen uit Honduras, maar het is ook het geval dat landen strengere visaregelingen hebben voor Honduras.

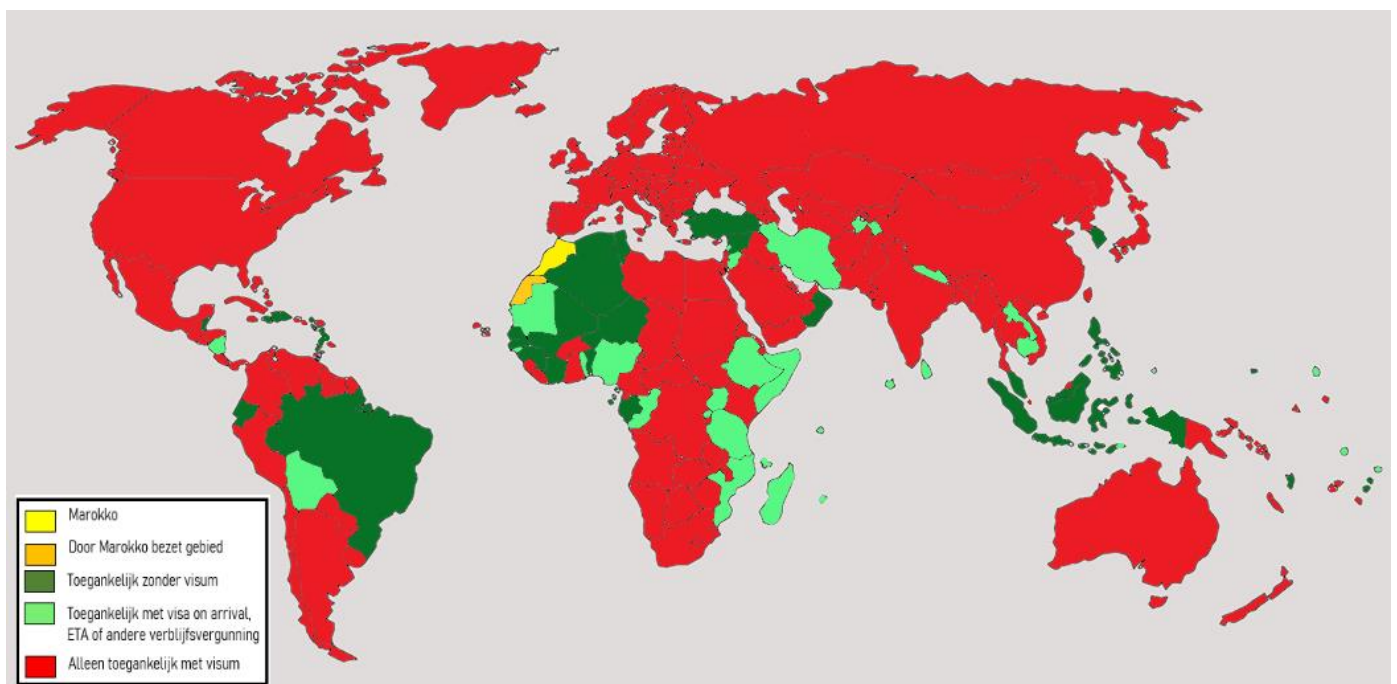
Figuur 23. De regionale reisvrijheid van Honduras. Data: Henley & Partners, 2022. CNN, 2018. De Groene Amsterdammer, 2016. AFP, 2019.

In figuur 23 is ingezoomd op de regio rondom Honduras. De landen in Centraal-Amerika zijn vrij toegankelijk voor Honduras. Het land kent veel migratie vanuit Honduras, maar ook via doorvoer migratie. Landen in Centraal-Amerika, zoals Honduras, maar ook Guatemala en El Salvador kennen veel geweld en armoede. Rivaliserende drugkartels hebben veel invloed in de regio en de politiek juist relatief weinig. Om deze redenen vertrekken veel mensen uit de regio met de hoop of een betere toekomst in het Noorden van Amerika. Veel migranten trekken via Centraal-Amerika naar Mexico en vervolgens naar de VS. Mexico en de VS zijn echter niet vrij toegankelijk voor deze landen. De VS en Mexico werken samen om migranten bij hun grenzen te weren. Zoals aangegeven met de rode stippellijn houdt Mexico migranten die vanuit Centraal-Amerika willen doorreizen naar de VS tegen (De Groene Amsterdammer, 2016). De dikke rode strepen duiden op een versteviging van de grens. Er is echter geen sprake van een doorgetrokken lijn. Er is geen grensmuur, maar een extra bewaakte grens.

Door voor een stippenlijn te kiezen ontstaat er geen verwarring met een grensmuur. Wanneer migranten toch Mexico in weten te komen bestaat er nog steeds een grote kans dat ze tegen worden gehouden aan de grens met de VS. De grens van Mexico en de VS is echter geen lange muur, maar bestaat uit verschillende delen. De dikke rode lijn geeft het deel aan van de grens dat versterkt is via een grensmuur. De stippellijn geeft de rivier Rio Grande aan die de grens vormt van Mexico en de VS tot aan de Golf van Mexico. Het oversteken van de rivier is echter niet eenvoudig. De route is gevaarlijk. Overal langs de grens zijn er patrouilles die migranten tegenhouden (CNN, 2018). Om de grens over te steken moet men dus uit handen van de patrouilles zien te blijven. Hierdoor is het oversteken van de grens makkelijker dan wanneer er een hoge muur staat, maar is het nog steeds gevaarlijk en moeilijk. In de kaart is gekozen voor een onderscheid van de grensmuur en de bewaakte grens. De dikke rode lijn en de sterke rode kleur in het algemeen indiceren dat de grens verstevigd is. Door verschil te maken tussen het aangeven van een echte grensmuur en een bewaakte grens wordt een nuance aangebracht in de kaart. De nuance geeft aan dat de grens niet overal hetzelfde is. Hoewel de grens in het algemeen streng is, laat de kaart zien dat de grens in werkelijkheid niet overal precies hetzelfde is. Deze nuance wordt vaak niet in kaarten weergegeven. De migratieroutes zijn vaak zwaar en gevaarlijk. De reis door de woestijn is zwaar en kost aan vele migranten het leven. Wanneer migranten tegen worden gehouden aan de grens dan gaan ze vaak weer terug. Later proberen ze opnieuw de grens over te steken. Hierdoor ontstaat een soort cirkel van migratie doordat migranten rondreizen langs de migratieroutes en telkens opnieuw proberen om de grens over te steken (De Groene Amsterdammer, 2016). De territoriale val is duidelijk terug te zien in deze kaart. De verstevigde grenzen duiden op protectionisme. De VS investeren om het verschil tussen binnenlands en buitenlands sterk te maken en te houden om hiermee hun eigen territoria te beschermen. Door de keuze in symboliek van de kleuren en de grenslijnen wordt het perspectief vanuit Honduras zichtbaar. De kaart laat zien dat het protectionisme van de VS negatieve gevolgen heeft voor de reisvrijheid van andere landen.

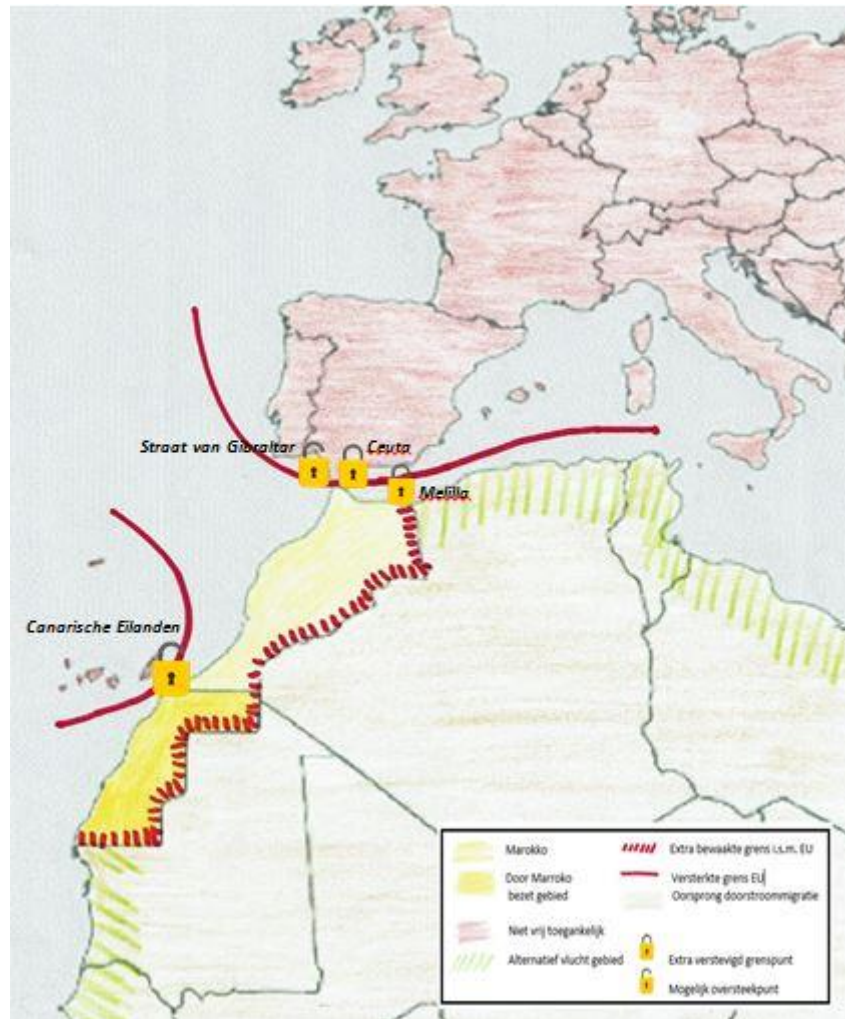
5.6.3 Marokko

Het derde land in dit onderzoek wordt afgebeeld is Marokko. Dit land heeft een relatief lage reisvrijheid. Marokko neemt in de Henley's Passport Index een gedeelde 80^e plaats in met een score van 64 (Henley & Partners, 2022). Marokko heeft een goede representativiteit voor landen met een vergelijkbare visascore. Het land is gelegen in Noord-Afrika. De ligging aan de Middellandse Zee, de ligging in de buurt van de Canarische Eilanden, de ligging aan de Straat van Gibraltar en de ligging aan de Spaanse enclaves Ceuta en Melilla op Afrikaans grondgebied hebben als gevolg dat Marokko veel migratie kent. Niet alleen vanuit Marokko zelf, maar ook vanuit andere Afrikaanse landen. Migranten en vluchtelingen reizen via Marokko naar Europa via verschillende routes. Europa kent strenge grenzen voor deze migranten en vluchtelingen. De Europese Unie werkt samen met Marokko om ongedocumenteerde migratie tegen te gaan (Raad van de EU & de Europese Raad, z.d.).

Figuur 24. De visawereldkaart van Marokko. Data: Henley & Partners, 2022.

In figuur 24 is de reisvrijheid te zien voor mensen met een Marokkaans paspoort. De kaart kent veel meer rood dan de kaarten van Nederland en Honduras. Op enkele landen in Azië, Oceanië, Afrika en Latijns-Amerika na zijn alle landen rood. De kaart laat duidelijk zien dat Marokko een relatief lage reisvrijheid heeft. Wat opvalt is dat in Afrika de landen rondom Marokko wel vrij toegankelijk zijn. Het is voor veel landen ter wereld het geval dat veel landen in de regio vrij toegankelijk zijn, maar het valt meer op wanneer de rest van de wereld niet toegankelijk is. De tweedeling die eerder in dit onderzoek te zien is komt in de visawereldkaart van Marokko beter naar voren dan in de kaart van Honduras. Wat niet het geval is, is dat er minder licht groene landen zijn dan Honduras. Dit aantal is ongeveer hetzelfde. Het is minder dan Nederland, maar niet veel minder dan Honduras, terwijl Marokko wel meer rood gekleurde landen kent dan Honduras.

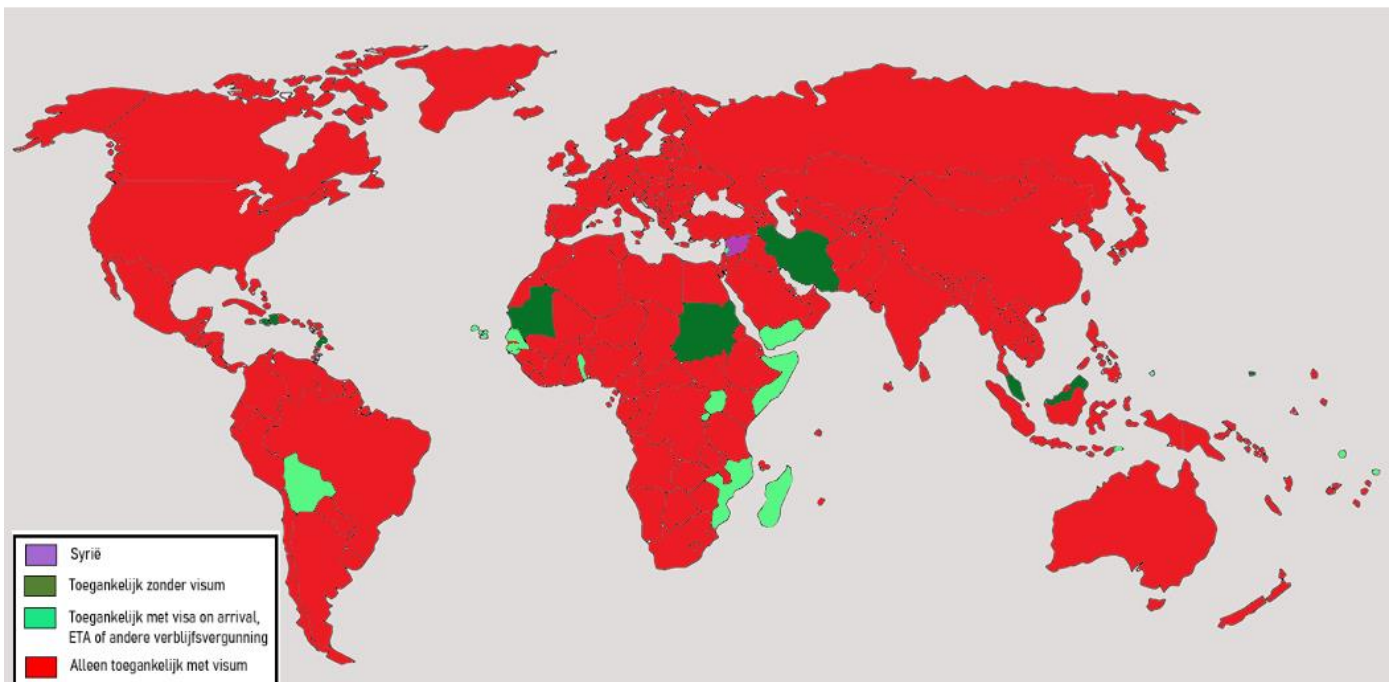
Figuur 25. De regionale reisvrijheid van Marokko. Data: Henley & Partners, 2022. Raad van de EU & de Europese Raad, z.d.

In figuur 25 is ingezoomd op de regio rondom Marokko. Marokko kent naast migratie uit het land zelf ook te maken met doorvoermigratie. In de kaart is weergegeven waar deze migratie vandaan komt. Vanuit omliggende landen in Noord-Afrika trekken migranten naar het noorden toe om via een van de bekende migratieroutes Europa te bereiken. Marokko kent meerdere punten op de kaart waar migranten proberen de grens over te steken. Echter geldt voor Marokko dat men strenge grenzen kent met de Europese Unie, zoals aangegeven met een dikke rode lijn in de kaart. Hoewel de rode lijn geen grensmuur is, benadrukt de dikke rode lijn wel een grens die lastig is om over te steken. De natuurlijke grens in de vorm van water is zeer gevaarlijk en moeilijk om over te steken. Marokko kent geen reisvrijheid voor Europa. De grens met Europa is moeilijk over te steken. De Spaanse enclaves Ceuta en Melilla staan op de kaart aangegeven als extra versterigd grenspunt. Rondom deze enclaves staan hoge grensmuren die bedoeld zijn om migranten tegen te houden. In de kaart is dit aangegeven met een hangslot dat dicht zit, als symboliek voor een extra versterigd punt op de grens. Een hangslot staat symbool voor een extra versterigd grenspunt. De desbetreffende grenspunten zijn niet lang, maar eerder een bepaald punt op de kaart,

hierdoor is er gekozen voor een andere vorm van symboliek dan een dikke rode lijn. Het hangslot wordt geassocieerd met een dichte deur. Het laat in de kaart dus zien dat dit grenspunt als het ware op slot zit. Dit zijn niet de enige punten op de grens die men vanuit Marokko probeert over te steken. De Straat van Gibraltar en de Canarische Eilanden kennen geen hoge grensmuren, maar zijn moeilijk te bereiken vanwege het water. De oversteek is gevaarlijk, maar tegelijkertijd wel mogelijk. Er zijn geen hoge grensmuren op zee, wanneer men de kust bereikt heeft men de grens over gestoken. Deze punten staan daarom aangegeven als een mogelijk oversteekpunt. Dit betekent niet dat deze oversteek altijd succesvol is. Het is een zeer gevaarlijke reis en de oversteek succesvol maken is nog steeds zeer lastig, maar in de praktijk zijn er meer migranten en vluchtelingen die via deze routes succesvol de grens oversteken dan via de enclaves met grensmuren. In de kaart zijn deze punten aangegeven met een open hangslot, als symboliek van een grenspunt dat wel beveiligd is, maar wel een mogelijk oversteek punt kan zijn. Het open hangslot indiceert een grenspunt dat wel beveiligd is, maar ook deels open. De combinatie met de dikke rode grenslijn laat wel zien dat ondanks een minder versterkte grens in materiele zin, het nog steeds een grens is die men niet zomaar over kan gaan. Naast de versterkte grens met Marokko kent de Europese Unie nog een grens die migranten tegenhoudt, niet vanuit Marokko, maar vanuit andere landen in Afrika waar men via Marokko Europa hoopt te bereiken. De doorvoer migratie kent een versterkte grens van Marokko. In de kaart is deze met een rode stippellijn aangegeven. Er is geen strenge grensmuur, maar een bewaakte grens, vandaar de keuze voor een stippenlijn en geen doorgetrokken lijn. Deze versterkte grenzen zijn het resultaat van samenwerking van Marokko met de EU om doorvoermigratie via Marokko naar Europa tegen te houden (Raad van de EU & de Europese Raad, z.d.). Het groen gearceerde gebied vormen de regio's waar migranten en vluchtelingen die aan de Marokkaanse grens zijn tegengehouden naartoe gaan om vanuit een ander punt alsnog Europa proberen te bereiken. In de kaart is dit gebied groen gearceerd. De groene kleur staat in de andere kaarten symbool voor reisvrijheid, echter is het in deze kaart gearceerd om aan te geven dat het niet hetzelfde is, maar eerder een noodzakelijk alternatief. De symboliek van arcering ten opzichte van volledig gekleurd gebied laat het verschil zien. Volledig gekleurd geeft een sterker effect van de betekenis van de kleur dan gearceerd. Gearceerd indiceert juist dat de betekenis zwakker is, of slechts deels hetzelfde is als het volledig gekleurde gebied (Monmonier, 1991). De territoriale val is terug te zien in het protectionisme van de EU. De Europese samenwerking zorgt ervoor dat de EU volledig rood kleur. De versterkte grens van Marokko met de aangrenzende Afrikaanse landen is het gevolg van de acties van de EU. Door de keuze in kleuren en symboliek wordt de strenge grens op de kaart weergegeven. De rode kleuren laten zien dat de reisvrijheid voor Marokko laag ligt wanneer men naar Europa toe zou willen reizen. De gevolgen van deze strenge grenzen zijn ook terug te zien in de alternatieve routes.

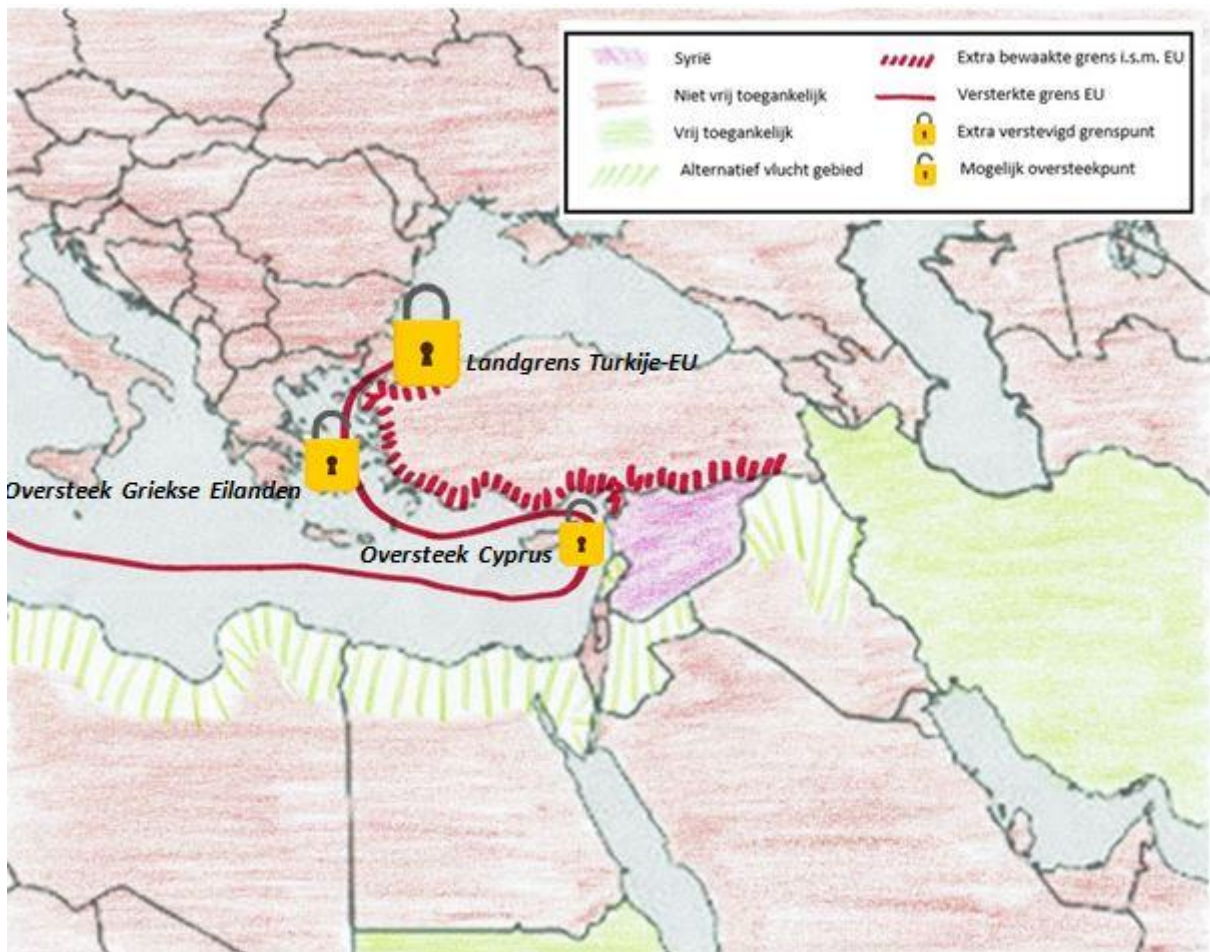
5.6.4 Syrië

Het vierde en laatste land dat in dit onderzoek wordt afgebeeld is Syrië. Dit land heeft een lage reisvrijheid. Syrië neemt in de Henley's Passport Index een 110de plaats in met een score van 29 (Henley & Partners, 2022). Syrië heeft een goede representativiteit voor landen met een vergelijkbare visascore. Het land is gelegen in het Midden-Oosten. Het land kent een onrustige situatie. Door gewapende conflicten kent het land veel vluchtelingen. In tegenstelling tot Honduras en Marokko kent Syrië nauwelijks doorvoer van migranten en vluchtelingen vanuit andere landen. De ligging in de buurt van de Middellandse Zee en Europa zorgt voor migratieroutes die via Turkije en de Middellandse Zee gaan. De Europese Unie werkt samen met Turkije om een groot deel van de vluchtelingen tegen te houden. Een akkoord uit 2016 tussen de EU en Turkije heeft ervoor gezorgd dat een groot deel van vluchtelingen die vanuit Syrië via Turkije naar Europa wilden reizen in Turkije werden tegengehouden (Raad van de EU & de Europese Raad, z.d.).

Figuur 26. De visawereldkaart van Syrië. Data: Henley & Partners, 2022.

In figuur 26 is de reisvrijheid te zien voor mensen met een Syrisch paspoort. Wat meteen opvalt is dat bijna de hele wereld rood kleur. De uitzonderingen zijn slechts een klein aantal landen die met name in Afrika liggen. Syrië kent dus duidelijk een lage reisvrijheid. Er is veel meer rood op de visawereldkaart van Syrië dan in de eerste drie landen te zien is. Het aantal licht groen gekleurde landen is ook lager dan bij de eerste drie landen. Visaregelingen zijn voor inwoners van Syrië dus zeer streng over de hele wereld.

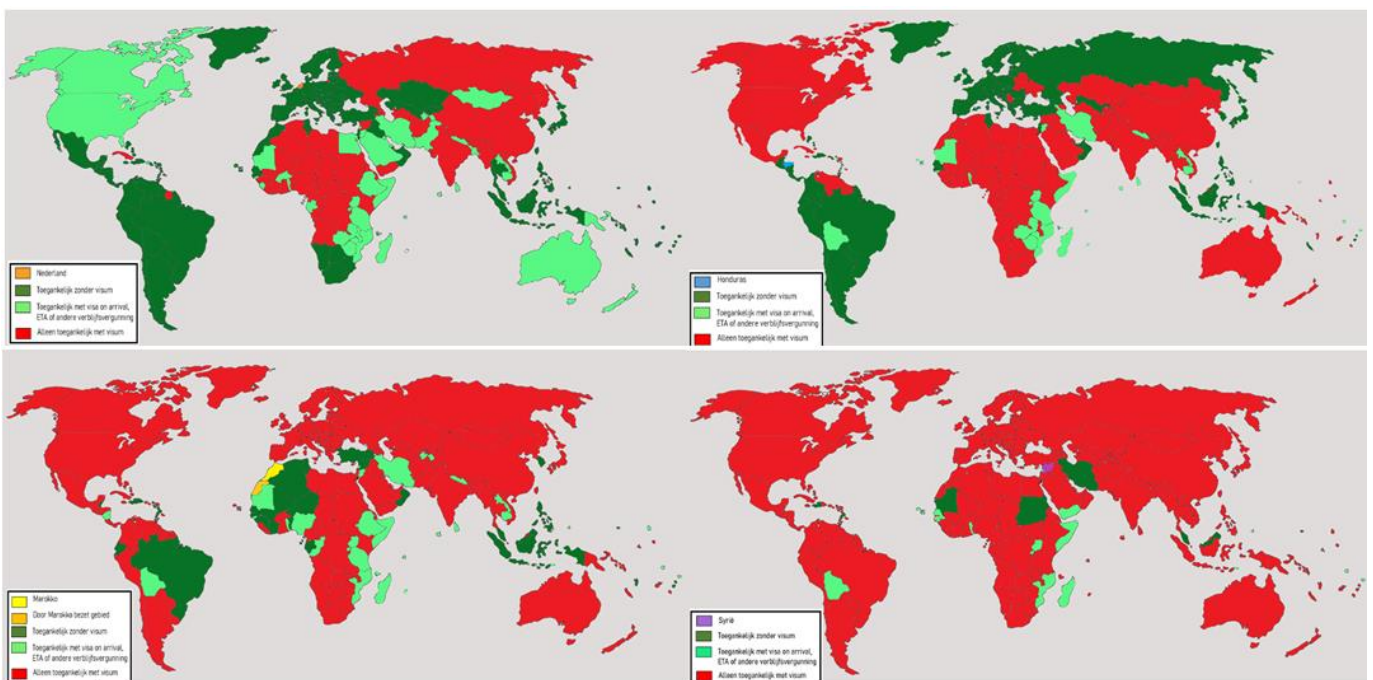
Figuur 27. De regionale reisevrijheid van Syrië. Data: Henley & Partners, 2022. Raad van de EU & de Europese Raad z.d.

In figuur 27 is ingezoomd op de regio rondom Syrië. Syrië heeft een zeer lage reisevrijheid. Dit is ook terug te zien in de regio, op Iran en Soedan na kan men niet zomaar vrij naar andere landen toe reizen. Bijna de hele regio rondom Syrië kleur rood op de kaart. Desondanks zijn er veel mensen die Syrië verlaten. Syrië kent door een jarenlange burgeroorlog veel vluchtelingen. De grens met Europese landen is echter zeer streng, zoals de dikke rode lijn in de kaart laat zien. Deze lijn laat echter geen grensmuur zien, maar een natuurlijke grens in de vorm van water die zeer moeilijk over te steken is. Turkije hoort niet bij de Europese Unie en maakt ook geen deel uit van de Schengenzone (Rijksoverheid, z.d.). Turkije kent veel doorvoermigratie van Syrië naar Europa. Turkije en de Europese Unie hebben samen via een akkoord afgesproken dat vluchtelingen uit Syrië niet kunnen doorreizen naar Europa vanuit Turkije (Raad van de EU & de Europese Raad, z.d.). In de kaart staat dit aangegeven met een rode stippellijn. De grens vormt geen muur, maar is extra bewaakt. Er zijn alternatieve vluchtroutes die vluchtelingen vanuit Syrië nemen. Deze regio's zijn in de kaart aangegeven met de groen gearceerde gebieden. Vluchtelingen gaan daar naartoe om via daar alsnog Europa proberen te bereiken, of om daar in veiligheid te komen. Het groene gebied laat op reisevrijheid zien, maar het gearceerde gebied betekent niet dat men daar naartoe kan zonder documentatie. Echter gaan vluchtelingen hier alsnog naartoe. Het gearceerde

indiceert dan ook niet hetzelfde als reisevrijheid, maar als noodzakelijk alternatief. Zeer gevaarlijke routes om alsnog Europa in te komen bestaan er ook. De oversteek naar Cyprus gaat via zee. Hoewel dit zeer gevaarlijk is, is het mogelijk om op deze manier Europa te bereiken zonder via Turkije te reizen waar men wordt tegengehouden. Vanuit Turkije zelf proberen vluchtelingen ook Europa te bereiken op deze manier. Via zee naar Cyprus of Griekenland reizen geeft een realistischere kans om Europa te bereiken dan wanneer men dit via land probeert. In de kaart geven de open hangsloten deze grenspunten aan. De landgrens van Turkije en Europa is verstevigd zoals aangegeven met het dichte hangslot. De territoriale val is terug te zien op verschillende manieren. Het protectionisme van de EU laat zich zien in de dikke grenslijnen en de hangsloten, maar ook in de verstevigde grens van Turkije. De meeste landen kleuren rood op de kaart, niet enkel de landen van de EU. Dit laat zien dat ook buiten de EU er protectionisme bestaat richting Syrië. Door de kleuren keuze wordt de kaart vanaf Syrisch perspectief zeer rood. Dit indiceert hoe weinig mogelijkheden er zijn voor Syriërs om uit Syrië te vertrekken. Het benadrukt de zeer lage reisevrijheid die mensen met een Syrisch paspoort kennen. De gevolgen van de protectionisme worden zichtbaar in de lage reisevrijheid en de alternatieve routes.

5.7 Vergelijken van de landen

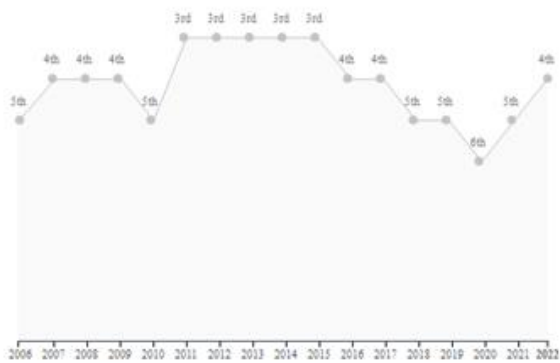
Om de landen goed met elkaar te vergelijken worden de kaarten naast elkaar gelegd.

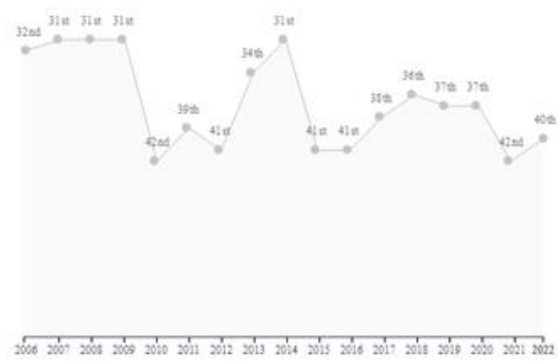
Figuur 28. Visawereldkaarten van Nederland, Honduras, Marokko en Syrië.

In figuur 28 zijn alle vier de visawereldkaarten te zien van de landen in dit onderzoek. De verschillen worden snel duidelijk wanneer men de vier kaarten naast elkaar legt. De groene landen laten de wereld zien die vrij toegankelijk is. De licht groene landen laten het deel van de wereld zien dat relatief vrij toegankelijk is. De rode landen laten de wereld zien die niet vrij toegankelijk is. De keuze voor de kleuren komt vanuit de associatie die men heeft met de kleuren (Monmonier, 1991). Groen wordt geassocieerd met vrijheid terwijl rood als onvrijheid wordt gezien wanneer groen er tegenover staat. Deze associatie is in meer dingen terug te zien, denk bijvoorbeeld aan een stoplicht (rood betekent stoppen en groen betekent gaan). De territoriale val wordt op deze manier op een andere manier weergegeven. Niet als positief, maar juist als negatief door de rode kleur. Er bestaan grote verschillen tussen de vier landen. Wanneer men de landen vergelijkt van hoogste visascore (Nederland) naar laagste visascore (Syrië) is te zien dat de wereld steeds roder wordt. De toegankelijke wereld wordt steeds kleiner naarmate men een lagere visascore heeft. Wat ook in de kaarten opvalt is dat hoe lager de donker groene landen, hoe lager de licht groene landen. De licht groene landen hebben wel een visaregels, maar minder streng. Deze visaregelingen zijn vaak het resultaat van visawervingsprogramma's tussen landen in (Henley & Partners, 2022). Hoe hoger het aantal visavrije bestemmingen, hoe hoger het aantal licht groene landen dat relatief makkelijk te bereiken is via aparte visaregelingen. Deze lichtere visaregelingen zijn echter niet hetzelfde als visavrij reizen en alleen paspoortcontroles. Ze zijn in de kaarten als een aparte categorie aangegeven. De lichtgroene kleur zit tussen rood en groen in. Hoewel men eerder geel of oranje associeert als tussen kleur is er voor deze kaarten voor lichtgroen gekozen omdat de benodigde visa voor deze landen relatief makkelijk te krijgen is. Hoewel niet hetzelfde als enkel paspoortcontroles zoals bij de donker groene landen ligt de reisvrijheid toch dichterbij enkel paspoortcontroles dan bij volledige visarestricties vandaar de keuze voor lichtgroen en niet een kleur die dichterbij rood licht. Deze nuancering van reisvrijheid wordt nog niet vaak in kaart gebracht en kan bijdragen om de verschillen in reisvrijheid op een gedetailleerdere manier aan te geven.

Nederland

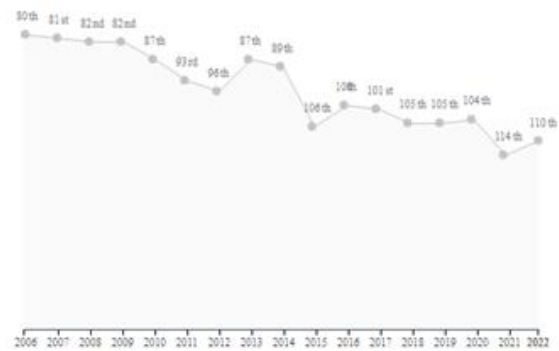
Honduras

Marokko

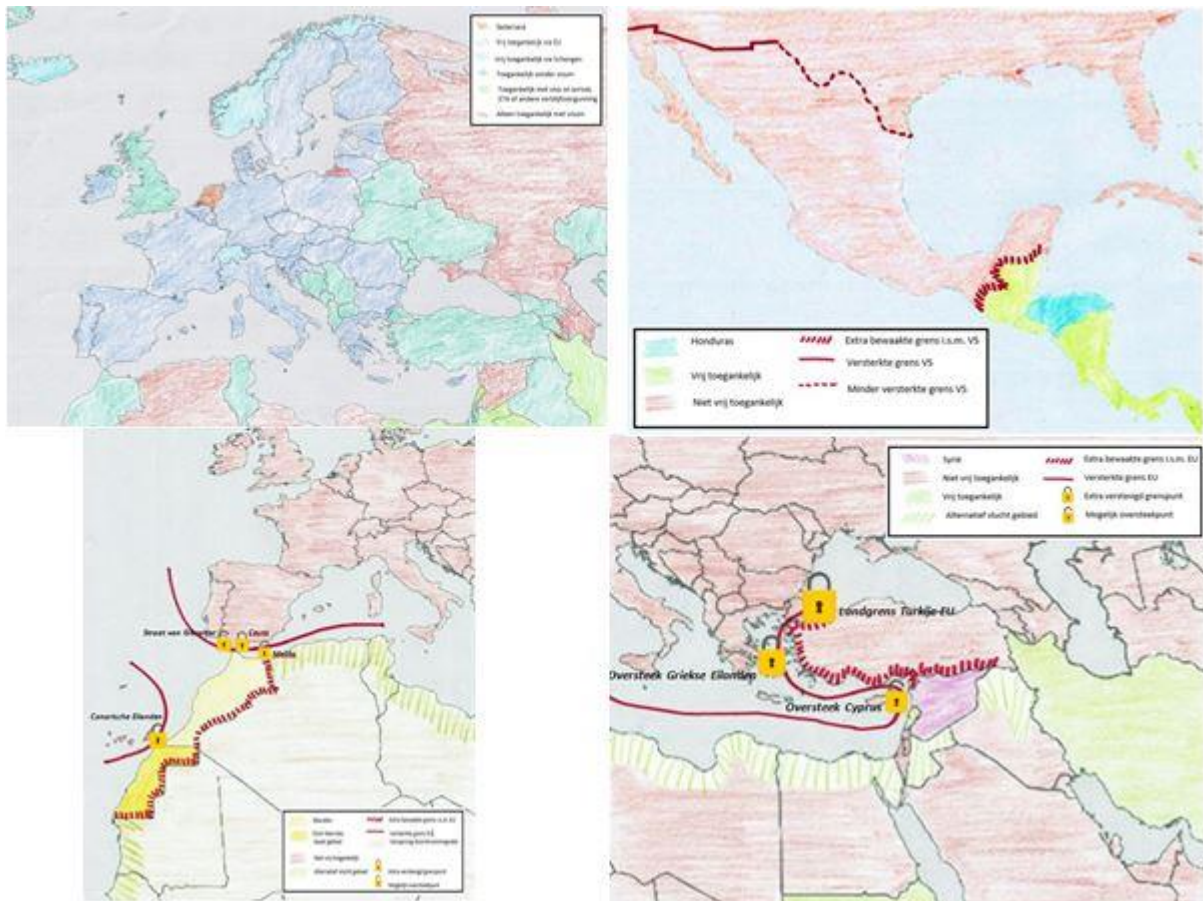

Syrië

Figuur 29. Historische ranking van Nederland, Honduras, Marokko en Syrië op de Henley's Passport Index (Henley & Partners, 2022).

In figuur 29 is te zien hoe de historische ranking in reisevrijheid zich verhoudt tussen de landen onderling. Het is te zien dat Nederland het stabielste is en de afgelopen 15 jaar altijd in de top 6 heeft gestaan. Honduras schommelt in deze periode relatief stabiel tussen de 30^e en 40^e plaats. Marokko is de afgelopen 15 jaar langzaam een aantal plaatsen gezakt. Het meest afwijkend is Syrië. Deze hing stabiel rond de 80^e plaats, maar zakt op een bepaald moment snel ver naar onderen. In de tijdlijn is te zien dat dit ongeveer gelijktijdig gebeurde met de Syrische burgeroorlog. Deze oorlog heeft een grote vluchtelingenstroom vanuit Syrië als gevolg. Juist wanneer mensen vanuit Syrië massaal weggingen om de belangrijkste redenen daalde de reisevrijheid van het land enorm. De reisongelijkheid van Syrië ten opzichte van de andere landen is dus te verklaren via het historische verloop. Onderling is in de historische ranking terug te zien wat in de andere kaarten, vooral de visawereldkaarten, al duidelijk werd. De verschillen in reisevrijheid tussen de vier landen zijn vrij weinig veranderd over de afgelopen 15 jaar. Enkel Syrië is duidelijk gedaald in deze periode. Zonder die daling had Syrië ongeveer dezelfde hoeveelheid reisevrijheid als Marokko. Dit laat zien dat landen qua reisevrijheid kunnen veranderen. Dit gebeurt echter niet met de drie andere landen. In de grafiek valt op dat Nederland de meest stabiele reisevrijheid heeft. Honduras en Marokko schommelen een aantal posities en Syrië daalt overduidelijk. Hierin zou men kunnen afleiden dat landen met een hogere reisevrijheid stabielier zijn in het behouden van deze reisevrijheid dan landen met een lagere reisevrijheid. Mogelijke redenen hiervoor kunnen zijn dat landen met een hogere reisevrijheid meer economisch ontwikkeld zijn en politiek gezien stabielier zijn dan landen met een lagere reisevrijheid.

Figuur 30. De regionale kaarten van Nederland, Honduras, Marokko en Syrië.

In figuur 30 zijn de regionale kaarten van de vier landen naast elkaar gelegd. Hoewel er verschillen bestaan tussen wat de kaarten uitbeelden zijn ze wel met elkaar te vergelijken. De reisvrijheid via rode en groene landen wordt uitgebeeld op alle kaarten. Er is hiervoor gekozen om in lijn te blijven met de visawereldkaarten. De kleurensymboliek waarvoor gekozen is in de visawereldkaarten geldt dus ook voor de regionale kaarten. De dikke rode lijn van een verstevigde grens komt in meerdere kaarten terug. Deze betekent echter niet telkens hetzelfde. De dikke rode lijn indiceert een grens die lastig over te komen is. In de kaart van Honduras laat dit een grensmuur zien, in de kaarten van Marokko en Syrië laat het juist een natuurlijke grens zien die zeer lastig over te steken is. De grens van Mexico en de VS kent ook een natuurlijke grens in de vorm van water, deze is echter aangegeven als een rode stippenlijn, dit is om in de specifieke kaart een verschil aan te duiden in de grens. De rode stippenlijn is ook te zien in de kaarten van Marokko en Syrië. Deze stippenlijn is echter anders door de verticale strepen in plaats van de horizontale strepen zoals in de kaart van Honduras te zien is in de grens van Mexico en de VS. Dit verschil is aangebracht om een verschil in een bewaakte grens aan te geven. De Grenzen met verticale strepen geven namelijk een bewaakte grens aan die doorvoerlanden kennen door samenwerking met een ander land dat zelf strenge grenzen hanteert.

De strenge grenzen komen niet terug in de kaart van Nederland. Dit is het enige land van de vier dat geen strenge landen kent voor burgers met dit paspoort. Nederland hoort juist bij de

landen die de strenge grenzen hebben voor de andere landen en samenwerken met de doorvoerlanden om ook hun grenzen strenger te maken. Nederland zelf kent tegelijkertijd iets wat de andere drie landen niet kennen, en dat is meer reisevrijheid tussen bepaalde landen. De grenzen van de Europese Unie en de Schengenzone zijn nog minder streng dan de andere groene landen die wel paspoortcontroles hanteren. De donkerblauwe kleuren en de lichtblauwe kleuren die op deze Europese samenwerking duiden zijn niet terug te zien in de andere drie kaarten. Men kan de Europese samenwerking op gebied van visaregels wel terug zien in de visawereldkaarten, daarin hebben veel Europese landen altijd dezelfde kleur. Dit duidt op afspraken tussen de Europese landen op gebied van visaregels die ervoor zorgen dat de regels voor een land voor meerder Europese landen hetzelfde zijn. Nederland kent in tegenstelling tot de andere drie landen geen migratie of vluchtelingen. De migratieroutes en vluchtroutes zijn dan ook niet terug te zien in de Nederlandse kaart. De kaarten van Marokko en Syrië kennen ook de symbolen van de sloten. Deze geven bepaalde punten op de grens aan die extra verstevigd zijn, of juist minder. Ze geven ook de alternatieve vluchtroutes en migratieroutes weer die deels het gevolg zijn van de strengere grenzen van doorvoerlanden in samenwerking met andere landen. In de kaart van Honduras bestaan er geen alternatieve routes. Er zijn wel verschillende punten langs de grens die men kan oversteken. In Amerika gebeurt iets dat in de andere kaarten niet het geval is, dit is het cirkel effect dat ontstaat doordat migranten geweigerd worden bij de grens. Ze zwerven vervolgens rond langs de migratieroutes en proberen meerdere keren om de grens over te steken. De grens van de VS en Mexico bestaat ook uit versterkte punten en minder versterkte punten. Dit is echter anders aangegeven dan in de kaarten van Marokko en Syrië. Dit is omdat de grens van de VS en Mexico volledig over land gaat. De extra verstevigde punten en de minder verstevigde punten zijn niet enkele punten op de kaart, maar lopen eerder langs de gehele grens. Dit komt door het grensverloop, de grens die over land loopt is verstevigd met een grensmuur, de grens die langs de rivier Rio Grande loopt kent patrouilles en is net als de routes om Europa over te komen over te steken via water. Hoewel deze grenzen makkelijker over te steken zijn dan de versterkte grensmuren op het land zijn deze routes zeer gevaarlijk en is de kans om op deze manier de grens succesvol over te steken nog steeds gering. Waar Nederland dus meer reisevrijheid in de eigen regio kent, hebben de andere drie landen juist te maken met extra verstevigde grenzen in hun regio. De territoriale val wordt verschillende weergegeven. Door het perspectief te veranderen door de kaart vanuit het perspectief van het desbetreffende land te nemen krijgt men vier verschillende perspectieven op de territoriale val. In de kaart van Nederland is niet iets negatief te zien, maar juist iets positiefs, namelijk meer reisevrijheid. In de andere kaarten is er sprake van strenge grenzen en gevaarlijke migratieroutes. Deze zijn het gevolg van protectionisme gemotiveerd door een negatief beeld van migratie vanuit bepaalde landen. Nederland is dus anders dan de andere drie landen in de zin dat dit land protectionisme als iets positiefs beschouwt. Voor landen zoals Nederland heeft protectionisme geen negatieve gevolgen. De negatieve gevolgen zijn er echter wel voor de andere drie landen. In hun regionale kaarten is dit terug te zien.

6. Conclusie en aanbevelingen

6.1 Conclusie

Om antwoord te geven op de hoofdvraag *Wat is een betere visualisatie van de wereldkaart wanneer men let op de visacores?* Is in dit onderzoek gekeken naar voorbeelden van kaarten die dit al weergeven en wat er nog mogelijk kon worden toegevoegd op cartografisch gebied. Hier kwamen een aantal punten naar voren die via het creëren van de kaarten tot realisatie zijn gekomen. De visawereldkaarten van de onderzochte landen laten samen een goed beeld zien in hoe de reisongelijkheid zich kan verhouden tussen verschillende landen. De landen Nederland, Honduras, Marokko en Syrië zijn niet enkel gekozen omdat ze representatief zijn voor landen met een vergelijkbare visacore. De regionale kaarten laten een ander aspect van reisevrijheid zien. Het gevolg van minder reisevrijheid zorgt vaak ook voor meer migratie. Landen die rijker zijn kennen vaak strenge grenzen voor landen die minder ontwikkeld zijn. Migratie ontstaat om verschillende redenen. Armoede, klimaatverandering en onstabiele veiligheidssituatie leiden vaak tot migratie. Oorlog en gewapende conflicten leiden vaak tot vluchtelingen. Hoewel er in de praktijk een duidelijk verschil is tussen migranten en vluchtelingen gelden de strenge grenzen voor iedereen. Rijke landen kennen strenge grenzen voor landen met een onstabiele situatie. Onderling kennen rijke landen juist vaak minder strenge grenzen. Hierdoor ontstaat een soort tweedeling in de wereld op gebied van reisevrijheid. Nederland is in de kaarten te zien als een zeer vrij land op het gebied van reizen, niet alleen wereldwijd, maar vooral ook op regionaal niveau. Dankzij het lidmaatschap van de EU en het Schengengebied kent Nederland een extra vorm van reisevrijheid. Door dit in kaart te brengen in vergelijking met de andere landen wordt beter duidelijk hoe groot de verschillen in reisevrijheid werkelijk kunnen zijn. Door Honduras als voorbeeld te nemen kan ook de Amerikaanse migratieroute onder de aandacht worden gebracht in dit onderzoek. Er zijn minder voorbeelden van kaarten die de situatie in Amerika weergegeven dan er kaarten zijn voor de EU en het Schengengebied. Marokko is gekozen vanwege de ligging in Noord-Afrika. Het land kent zelf migratie, maar kent ook doorvoermigratie vanuit andere landen. Er zijn verschillende migratieroutes die via Marokko lopen. Syrië is gekozen vanwege de vluchtelingen die vanuit Syrië vluchten. De vluchtelingen hebben de belangrijkste redenen om te reizen vanwege hun veiligheid, desondanks is reizen voor deze groep het lastigst. Strenge grenzen van rijke landen gelden het vaakst voor landen die het minst ontwikkeld zijn of het gevaarlijkst om in te wonen. De opgeworpen reisbeperkingen, zowel in de vorm van visarestricties als in de vorm van verstevigde grenzen leidden tot alternatieve routes. De migranten en vluchtelingen proberen op andere manieren de grens over te steken. Deze manieren zijn vaak zeer gevaarlijk. Deze alternatieve routes zijn in kaart gebracht zodat de gevolgen van de verschillen in reisevrijheid op de kaart zichtbaar worden.

De visawereldkaarten van Nederland, Honduras, Marokko en Syrië laten de verschillen in reisevrijheid zien. De regionale kaarten van de vier landen laten de gevolgen zien van de

verschillen in reisevrijheid. Voor Nederland geldt dat er juist nog meer reisevrijheid is, maar voor Honduras, Marokko en Syrië heeft het als gevolg dat migranten en vluchtelingen op alternatieve manieren de grens gaan oversteken. Met de kaarten in dit onderzoek is de territoriale val op een andere manier weergegeven. De gevolgen van protectionisme zijn niet voor alle landen iets positiefs. Door de negatieve gevolgen te laten zien in de vorm van een kaart is op een visuele manier duidelijk gemaakt hoe de territoriale val problemen kan veroorzaken. Opgeworpen beperkingen in reisevrijheid kennen negatieve gevolgen voor mensen uit bepaalde landen. Door kaarten te maken vanuit het perspectief van verschillende landen worden deze gevolgen zichtbaar. De counter-mapping heeft voor een andere kijk op de territoriale val geleid die de negatieve kanten ervan laat zien. Hiermee is een tegengeluid ontstaan tegen de standaard manier van kaarten maken die de territoriale val en protectionisme als iets positiefs en noodzakelijks weergeven. Door de verschillen in visacores in kaart te brengen, en vervolgens de gevolgen van deze verschillen in kaart te brengen laat dit onderzoek de reiseongelijkheid door visaregelingen zien alsmede de gevolgen die deze verschillen kunnen hebben. Door dit op kaarten af te beelden is deze informatie op een visuele manier weergegeven.

6.2 Aanbevelingen

In dit onderzoek is naar voorbeelden gekeken van kaarten die reisongelijkheid laten zien. Hieruit kwamen verschillende dingen naar voren die voor mogelijk onderzoek geschikt zouden zijn. Echter is voor dit onderzoek gekozen om specifiek op de reisongelijkheid en de gevolgen ervan op gebied van migratie en vluchtelingen. Een aspect dat hierin niet zozeer benadrukt werd is het gevaar van de migratieroutes. Enkele kaarten die in het onderzoek werden geanalyseerd lieten al zien wat de gevolgen zijn van de gevaarlijke migratieroutes. In mogelijk verder onderzoek zou hier meer specifiek op kunnen worden ingegaan.

In een van de kaarten kwam de onderwijsongelijkheid naar voren. Hiermee wordt bedoeld dat sommige landen betere universiteiten hebben. De reisivrijheid is bepalend voor de toegang tot bepaalde universiteiten van een dergelijke kwaliteit. Dit is een ander gevolg van reisongelijkheid dat in toekomstig onderzoek naar de gevolgen van reisongelijkheid zou kunnen worden onderzocht.

Een andere kaart liet zien hoe de toegang tot het internet verschilt per land. Hoewel dit niet direct is verbonden met reisivrijheid laat het wel een andere manier van ongelijkheid van toegang zien. Het internet speelt een belangrijke rol in de maatschappij van de huidige tijd. Het ontbreken van toegang tot het internet heeft niet direct iets te maken met de fysieke reisivrijheid, maar het is wel een manier waarop men van de rest van de wereld kan worden afgesloten.

Als laatste is er nog de manier waarop men de wereld in kaart brengt. De projectie van de wereld kan verschillen. In de voorbeelden zijn verschillende projecties naar voren gekomen. Hoewel het interessant kan zijn om andere manieren van projecties te gebruiken en te onderzoeken heeft dit onderzoek zich om een meer bekende manier van het projecteren van de wereld gericht. In mogelijk vervolg onderzoek zou er naar alternatieve projecties kunnen worden gekeken om de wereld in kaart te brengen op gebied van reisongelijkheid.

7. Literatuurlijst

- AFP. (2019). *Map of the US-Mexico border*. Geraadpleegd van <https://ewn.co.za/2019/01/06/map-of-the-us-mexico-border>
- Agnew, J. (1994) The territorial trap: The geographical assumptions of international relations theory, *Review of International Political Economy*, 1:1, 53-80, DOI:10.1080/09692299408434268
- Almond, K. (2018). This is what the US-Mexico border looks like. *CNN*. Geraadpleegd van <https://edition.cnn.com/interactive/2018/12/politics/border-wall-cnnphotos/>
- Bosplus. (2018). *De migrantenkaravaan in Centraal-Amerika wordt voortgedreven door klimaatverandering*. Geraadpleegd van <https://www.bosplus.be/k/nl/n167/news/view/53948/19367/de-migrantenkaravaan-in-centraal-amerika-wordt-voortgedreven-door-klimaatverandering.html>
- Brouwer, E. R. (2013). 'Slimme grenzen'. Het gebruik van EU databestanden voor migratiecontrole. *Asiel & Migrantenrecht*, 9, 461-467.
- Debruyne, A. (2016, 2 november). Na de woestijn de koude douche. *De Groene Amsterdammer*. Geraadpleegd van <https://www.groene.nl/artikel/na-de-woestijn-de-koude-douche>
- Engel, J. (2022). *Open Border Agreements*. Decolonial Atlas. Geraadpleegd van <https://decolonialatlas.wordpress.com/2022/01/13/open-border-agreements/>
- Europese Commissie. (2021). *Totaalcijfers voor immigratie in de Europese samenleving*. Geraadpleegd van https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_nl
- Frontex. (2015). *FRAN Quarterly Quarter 3 July–September 2015*. Geraadpleegd van https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk Analysis/FRAN_Q3_2015.pdf
- Henley & Partners (2020). *Henley Passport Index and Global Mobility Rapport*.
- Henley & Partners (2022). *Global Passport Ranking*. Geraadpleegd van <https://www.henleyglobal.com/passport-index/ranking>
- Immigratie- en Naturalisatiedienst. (z.d.). *Vakantie en familiebezoek*. Geraadpleegd van <https://ind.nl/kort-verblijf/Paginas/vakantie-en-familiebezoek.aspx>
- IRC news. (2022). *ETA or Electronic travel authorization success rate for previous 5 years 2016 – 2020*. Geraadpleegd van <https://ircnews.ca/eta-or-electronic-travel-authorization-success-rate-for-previous-5-years-2016-2020/>

Kamerstukken II, 1678, Nr. 2. (2022).

Melby, C., Migliozi, B. & Keller, M. (2017). *Trump's Immigration Ban Excludes Countries With Business Ties*. Bloomberg. Geraadpleegd van <https://www.bloomberg.com/graphics/2017-trump-immigration-ban-conflict-of-interest/>

Monmonier, M. (1991). *How to Lie with Maps*. Chicago: University of Chicago Press. Geraadpleegd van https://www.researchgate.net/publication/37420071_How_to_Lie_with_Maps

Raad van de EU & de Europese Raad. (z.d.). *Migratiestromen via de oostelijke Middellandse Zee route*. Geraadpleegd van <https://www.consilium.europa.eu/nl/policies/eu-migration-policy/eastern-mediterranean-route/>

Raad van de EU & de Europese Raad. (z.d.). *Migratiestromen via de westelijke Middellandse Zee route en de West-Afrikaanse route*. Geraadpleegd van <https://www.consilium.europa.eu/nl/policies/eu-migration-policy/western-routes/>

Rekacewicz, P. (2015). *Bevolkingen kwetsbaar voor klimaatverandering*. Geraadpleegd van <https://visionscarto.net/populations-vulnerables-aux-changements-climatiques>

Rekacewicz, P. (2014). *Mapping Europe's War on Immigration*. Le Monde diplomatique. Geraadpleegd van <https://tinyurl.com/yx8q5f3w>

Rekacewicz, P. (2015). *Mapping wars*. Geraadpleegd van <https://visionscarto.net/mapping-wars>

Rekacewicz, P. (2015). *Milieumigraties*. Geraadpleegd van <https://visionscarto.net/migrations-environnementales>

Rekacewicz, P. (2016). *In de toeristische wijk van Europa, oorlog, vluchtelingen en migranten*. Geraadpleegd van <https://visionscarto.net/voisinage-touristique-europe>

Rekacewicz, P. (2016). *Visumbeleid: hoe Zwitserland de wereld deelt*. Geraadpleegd van <https://visionscarto.net/la-suisse-partage-le-monde>

Rekacewicz, P. & Rivière, P. (2020). *Migrant deaths*. Geraadpleegd van <https://visionscarto.net/migrant-deaths>

Rekacewicz, P. & Rosset, D. (2021). *Dublin-verordening: de asielloterij in Europa, een "productieve" mislukking*. Geraadpleegd van <https://visionscarto.net/reglement-dublin-loterie-asile-2020>

- Rijksoverheid. (z.d.). *Heb ik een paspoort nodig om te reizen binnen de Schengenlanden?* Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/paspoort-en-identiteitskaart/vraag-en-antwoord/heb-ik-een-paspoort-nodig-om-te-reizen-binnen-de-schengenlanden>
- Rijksoverheid. (z.d.). *Hoe vraag ik een visum voor Nederland aan?* Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/immigratie-naar-nederland/vraag-en-antwoord/hoe-vraag-ik-een-visum-voor-nederland-aan>
- Schengenvisum Info. (2022). *De 26 landen van het Schengengebied.* Geraadpleegd van <https://schengenvisum.info/wat-is-schengenvisum/schengenlanden/>
- UNHCR. (2022). *Syrië: een overzicht van 11 jaar crisis.* Geraadpleegd van <https://www.unhcr.org/nl/2022/03/syrie-10-jaar/>
- UNHCR. (2022). *Veelgestelde vragen over migranten.* Geraadpleegd van <https://www.unhcr.org/nl/media/begrippenlijst/migranten/>
- van Houtum, H. (2012). "Remapping Borders." In *Companion to Border Studies*, edited by T. M. Wilson and D. Hastings, 405–418. Chichester: John Wiley & Sons .
- Van Houtum, H., & Bueno Lacy, R. (2020). *The migration map trap. On the invasion arrows in the cartography of migration.* *Mobilities*, 15(2), 196-219.
- van Houtum, H., and R. Pijpers. (2007). "The European Union as a Gated Community: The Two-faced Border and Immigration Regime of the EU." *Antipode* 39 (2): 291–309. doi:10.1111/anti.2007.39.issue-2.
- Van Lier, P. (1992). *Lijken in de Straat van Gibraltar.* *Trouw*. Geraadpleegd van <https://www.trouw.nl/nieuws/liken-in-de-straat-van-gibraltar~ba24fb25/>